
Badanie rynku pracy
w województwie mazowieckim
VII edycja – listopad 2009

Opracowanie przygotowali pracownicy Wydziału Analiz Ekonomicznych
w Oddziale Okręgowym NBP w Warszawie:

Grażyna Gawryszewska
Robert Goch
Andrzej Jakubowski
Halina Piotrowska

pod kierunkiem

Ewy Waszkiewicz, p.o. Dyrektora Oddziału
Ewy Walickiej, Naczelnika Wydziału

Projekt graficzny:

Oliwka s.c.

Skład i druk:

Drukarnia NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski
Departament Edukacji i Wydawnictw
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 022 653 23 35, fax 022 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2010

Spis treści

Streszczenie.....	8
1. Charakterystyka badań.....	10
2. Presja płacowa.....	11
2.1. Presja płacowa z perspektywy pracodawców.....	11
2.2. Presja płacowa z perspektywy bezrobotnych.....	15
2.3. Podsumowanie.....	15
3. Produktywność pracy.....	16
3.1. Różne aspekty produktywności pracy.....	16
3.2. Podsumowanie.....	17
4. Mobilność przestrzenna rynku pracy.....	18
4.1. Różne aspekty mobilności przestrzennej rynku pracy.....	18
4.2. Podsumowanie.....	19
5. Wyjazdy zarobkowe za granicę.....	20
5.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę z perspektywy pracodawców.....	20
5.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę z perspektywy bezrobotnych.....	21
5.3. Podsumowanie.....	22
6. Ruch kadrowy i problematyka zatrudnienia.....	23
6.1. Ruch kadrowy pracowników.....	23
6.2. Wakaty w przedsiębiorstwach.....	26
6.3. Zamiary przedsiębiorstw – plany zatrudnienia w perspektywie 6 miesięcy.....	28
6.4. Przewidywane odejścia pracowników.....	31
6.5. Podsumowanie.....	32
7. Bezrobocie i bariery wzrostu zatrudnienia.....	34
7.1. Bezrobocie w opiniach pracodawców.....	34
7.2. Bezrobocie w opiniach bezrobotnych.....	35
7.3. Podsumowanie.....	40
Załącznik 1.....	41
<i>Halina Piotrowska</i> Rynek pracy w województwie mazowieckim i badanych powiatach (według danych statystycznych).....	41
Załącznik 2.....	45
<i>Halina Piotrowska</i> Charakterystyka próby badawczej pracodawców.....	45
Załącznik 3.....	48
<i>Grażyna Gawryszewska</i> Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych.....	48

Spis tabel i wykresów

Tabela 1	
Bieżąca presja płacowa ze strony osób zatrudnionych	11
Tabela 2	
Bieżąca presja płacowa ze strony osób bezrobotnych w dwóch ostatnich edycjach badań	12
Tabela 3	
Przedsiębiorstwa mające wakaty lub zamierzające zatrudnić pracowników, skłonne zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie na poziomie zbliżonym do tego z ubiegłego roku w czterech ostatnich edycjach badań	13
Tabela 4	
Kształtowanie się wynagrodzeń w przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	13
Tabela 5	
Powody przewidywanych wzrostów wynagrodzeń.....	14
Tabela 6	
Liczba pracujących w ankietowanych przedsiębiorstwach według powiatów – stan na koniec III kwartału 2009 r.	23
Tabela 7	
Przyczyny zwolnień pracowników z ankietowanych firm – według powiatów	24
Tabela 8	
Przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy) z ankietowanych firm – według powiatów	24
Tabela 9	
Przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy) z ankietowanych firm – według branż.....	25
Tabela 10	
Przyczyny problemów ze znalezieniem pracowników w opinii pracodawców – według powiatów	26
Tabela 11	
Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według powiatów	27
Tabela 12	
Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według branż.....	27
Tabela 13	
Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według wielkości zatrudnienia.....	27
Tabela 14	
Plany zwiększenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy, poszczególne edycje badań – według powiatów	30
Tabela 15	
Ocena przedsiębiorców na temat stopnia trudności znalezienia w najbliższym półroczu nowych pracowników – według powiatów	31
Tabela 16	
Przewidywania przedsiębiorców na temat czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy odejdzie z przedsiębiorstwa część pracowników, mimo iż firmie zależy na ich pozostaniu – poszczególne edycje	31
Tabela 17	
Przewidywania przedsiębiorców na temat czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy odejdzie z przedsiębiorstwa część pracowników, mimo iż firmie zależy na ich pozostaniu – według branż	32

Tabela 18	
Przypuszczenia pracodawców na temat kształtowania się stopy bezrobocia w najbliższym okresie.....	34
Tabela 19	
Przypuszczenia bezrobotnych dotyczące możliwości znalezienia pracy w powiecie – według powiatu zamieszkania.....	35
Tabela 20	
Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana(i) zdaniem wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodka pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?” – według powiatów.....	36
Tabela 21	
Rozkład średnich odpowiedzi respondentów na pytanie: „Jaka część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy	37
Tabela 22	
Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego niektóre osoby zarejestrowane w urzędach pracy nie podejmują legalnego zatrudnienia, chociaż istnieją możliwości jej znalezienia?” – według powiatów	38
Tabela 23	
Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: „Czy w okresie ostatnich 6 miesięcy powiatowy urząd pracy przedstawił Panu(i) ofertę/oferty pracy?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy	39
Wykres 1	
Oczekiwania płacowe kandydatów do pracy wyższe niż 6 miesięcy temu – w kolejnych edycjach badań rynku pracy	12
Wykres 2	
Prognozy dotyczące kształtowania się wynagrodzeń w przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy – w kolejnych edycjach badań rynku pracy	14
Wykres 3	
Główne powody przewidywanych wzrostów wynagrodzeń – w kolejnych edycjach badań rynku pracy	14
Wykres 4	
Średnia kwota, za którą bezrobotny skłonny byłby podjąć pracę, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny.....	15
Wykres 5	
Odsetek firm prognozujących wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy oraz średni spodziewany wzrost – poszczególne edycje badań	16
Wykres 6	
Szacunkowy wpływ innowacji oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy – poszczególne edycje badań	16
Wykres 7	
Gotowość do zmiany miejsca zamieszkania w sytuacji znalezienia przez bezrobotnego atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy poza obecnym miejscem zamieszkania – poszczególne edycje badań – według wykształcenia	18
Wykres 8	
Odsetek bezrobotnych niezainteresowanych podjęciem pracy związanej z dojazdami - poszczególne edycje badań	19
Wykres 9	
Emigracja zarobkowa, jako przyczyna problemów ze znalezieniem pracowników, oraz wyjazdy zarobkowe, jako przyczyna odejść pracowników w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań	20
Wykres 10	
Wpływ emigracji zarobkowej na powstawanie wakatów w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań	20

Wykres 11	
	Wpływ emigracji zarobkowej na wzrost wynagrodzeń w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań21
Wykres 12	
	Znacznie wyższe zarobki oraz brak możliwości znalezienia pracy, jako powody emigracji zarobkowej – poszczególne edycje badań21
Wykres 13	
	Odsetek przedsiębiorstw, w których miały miejsce odejścia i zwolnienia pracowników – poszczególne edycje badań23
Wykres 14	
	Odsetek przedsiębiorstw sygnalizujących problemy z pozyskiwaniem pracowników – poszczególne edycje badań25
Wykres 15	
	Prognozowana stabilizacja zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań28
Wykres 16	
	Plany zwiększenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań28
Wykres 17	
	Plany zmniejszenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań29
Wykres 18	
	Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku – poszczególne edycje badań29
Wykres 19	
	Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – poszczególne edycje badań29
Wykres 20	
	Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania trudniej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – poszczególne edycje badań30
Wykres 21	
	Przypuszczenia pracodawców dotyczące kształtowania się stopy bezrobocia w najbliższym okresie, w kolejnych edycjach badań rynku pracy35
Wykres 22	
	Przypuszczenia bezrobotnych dotyczące możliwości znalezienia pracy w powiecie – w kolejnych edycjach badań rynku pracy36
Wykres 23	
	Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana(i) zdaniem wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodka pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy37

Spis tabel i wykresów w załącznikach

Tabela 1	
	Liczba bezrobotnych42
Tabela 2	
	Stopa bezrobocia42
Tabela 3	
	Struktura bezrobotnych według wieku – stan na 30 IX 2009 r.43

Tabela 4	
Struktura bezrobotnych według wykształcenia – stan na 30 IX 2009 r.	43
Tabela 5	
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy – stan na 30 IX 2009 r.	44
Tabela 6	
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy	44
Tabela 7	
Wynik finansowy przedsiębiorstw – według branż	45
Tabela 8	
Rozkład odpowiedzi dotyczących eksportu – według powiatów	46
Tabela 9	
Prognozy dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług – według powiatów	46
Tabela 10	
Prognozy dotyczące kształtowania się cen produktów lub usług w okresie najbliższych 6 miesięcy – według branż	47
Tabela 11	
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania na bezrobociu – w poszczególnych powiatach	48
Tabela 12	
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia – w poszczególnych powiatach	48
Tabela 13	
Struktura wieku bezrobotnych objętych badaniami	49
Tabela 14	
Liczebność gospodarstw domowych bezrobotnych objętych badaniami	49
Tabela 15	
Łączne dochody netto gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych	50
Tabela 16	
Źródła dochodów gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych	50
Tabela 17	
Źródła osobistych dochodów ankietowanych bezrobotnych od dnia ostatniej rejestracji w urzędzie pracy	51
Tabela 18	
Osoby w największym stopniu utrzymujące gospodarstwo domowe ankietowanych bezrobotnych	51
Wykres 1	
Pracujący w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim	41
Wykres 2	
Bezrobotni w województwie mazowieckim	41

Streszczenie

W badanych podmiotach gospodarczych województwa mazowieckiego zauważa się umiarkowany ruch kadrowy. Podobnie jak w poprzednim badaniu w blisko połowie przedsiębiorstw miały miejsce odejścia pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, a w jednej trzeciej zwolnienia. Nieco ponad połowa ankietowanych firm zatrudniła nowych pracowników.

W 2009 r., zarówno w majowym, jak i listopadowym badaniu, sytuacja na rynku pozyskiwania pracowników jest podobna – blisko jedna czwarta ankietowanych przedsiębiorstw sygnalizuje problemy ze znalezieniem pracowników. W latach 2007–2008 sytuacja w tym względzie systematycznie się poprawiała. Głównymi barierami zatrudnienia są: brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami, zbyt wygórowane oczekiwania płacowe oraz brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości. Zmniejsza się rola emigracji zarobkowej w kształtowaniu procesów zachodzących na rynku pracy. Wyjazdy do pracy nie stanowią bariery zatrudnienia.

W obecnej edycji badań nastąpiła zmiana dotycząca wakatów w przedsiębiorstwach oraz prognoz przedsiębiorców dotyczących planów zatrudnienia w perspektywie 6 miesięcy. Po raz pierwszy od trzech lat wzrósł odsetek firm dysponujących wakatami oraz planujących zwiększenie zatrudnienia. Opisywane zmiany są niewielkie, trudno więc dziś stwierdzić czy jest to chwilowe zaburzenie czy nastąpiło odwrócenie trendu. Najwyższy odsetek firm planujących zwiększenie zatrudnienia stanowią firmy budowlane, natomiast najwięcej przedsiębiorstw mających wakaty jest wśród firm przemysłowych.

Zmniejszył się odsetek pracodawców prognozujących redukcję zatrudnienia na umowę o pracę. Głównymi przyczynami planowanych zwolnień są: zmniejszenie sprzedaży krajowej oraz pogorszenie wyników finansowych firmy.

Zauważa się wyraźną zmianę w przewidywaniach firm odnośnie do perspektyw w pozyskiwaniu pracowników w ciągu najbliższego półrocza. Znacznie zmniejszył się odsetek pracodawców twierdzących, że łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku i wzrósł odsetek przewidujących, że będzie trudniej.

Zmniejszył się również optymizm pracodawców w przewidywaniach na temat odejść pracowników oraz skutków tych odejść.

Zaobserwowano wzrost poziomu bieżącej presji płacowej ze strony pracowników. Większość przedsiębiorstw jest skłonna zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenia na poziomie zbliżonym do oferowanego w ubiegłym roku. Firmy prognozujące wzrost wynagrodzeń wiążą go z dobrymi wynikami przedsiębiorstwa.

Ankietowani bezrobotni wykazują niską mobilność przestrzenną. Większość bezrobotnych nie zamierza podjąć pracy związanej z dojazdami.

Zmniejsza się liczba bezrobotnych respondentów przekonanych, że wszystkie osoby pobierające zasiłki z urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej słusznie je otrzymują. Obecnie odsetek ten jest najniższy od dwóch lat.

Ankietowani bezrobotni w większości nie są zainteresowani rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. Jedynie niewiele więcej niż jedna dziesiąta ankietowanych jest gotowa rozpocząć działalność, pod warunkiem dofinansowania z urzędu pracy.

Większość pracodawców przewiduje w najbliższym czasie stabilizację stopy bezrobocia w regionie.

W obecnej edycji badań odnotowano zmiany w tendencjach różnych aspektów produktywności pracy. Wzrósł odsetek przedsiębiorców spodziewających się wzrostu produktywności (od maja 2007 r. do maja 2009 r. odsetek ten systematycznie spadał). Zmieniły się proporcje wskaźników wpływu innowacji i bardziej efektywnego wykorzystania pracowników. Zwiększył się szacunkowy wpływ innowacji, a zmniejszył wpływ bardziej efektywnego wykorzystania pracowników.

1

Charakterystyka badań

Badanie jest częścią badań ankietowych krajowego rynku pracy, prowadzonych przez Narodowy Bank Polski od października 2006 r. Siódma edycja badań terenowych na Mazowszu została przeprowadzona w listopadzie 2009 r., w pięciu wytypowanych powiatach województwa: powiecie grodziskim i piaseczyńskim, tj. w powiatach o niskiej stopie bezrobocia (odpowiednio 6,4% i 7,4%), powiecie radomskim grodzkim (m. Radom) i powiecie radomskim ziemskim, tj. w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia (odpowiednio 20,9% i 28,4%) oraz w powiecie stołecznym (m.st. Warszawa) charakteryzującym się najniższym bezrobociem na Mazowszu (2,8%). Charakterystykę statystyczną mazowieckiego rynku pracy i badanych powiatów zawiera Załącznik 1.

Dobór prób badawczych miał charakter celowo-warstwowy. Materiał badawczy pozyskano od 277 przedsiębiorstw oraz 241 bezrobotnych. Kryteriami doboru próby przedsiębiorstw były: rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej (według klasyfikacji PKD 2007) oraz wielkość zatrudnienia w przedsiębiorstwie, uwzględniająca liczbę osób zatrudnionych na umowę o pracę oraz pracujących na zasadzie samozatrudnienia. Określenie „pozostałe usługi” oznacza przedsiębiorstwa z sekcji usług rynkowych obejmujących: „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarkę magazynową i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługę nieruchomości, wynajem, naukę i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” oraz „Pozostałą działalność usługową komunalną, społeczną i indywidualną”.

W przypadku bezrobotnych próba badawcza została określona według następujących kryteriów: czasu przebywania na bezrobociu, wykształcenia oraz płci bezrobotnego. Szczegółowa charakterystyka prób badawczych oraz ich struktur znajduje się w Załącznikach 2 i 3.

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety, składający się głównie z pytań zamkniętych oraz niewielkiej liczby pytań półotwartych. Do przygotowania badań oraz analizy zostały wykorzystane również takie źródła jak: dane pozyskane z Urzędu Statystycznego w Warszawie, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie, powiatowych urzędów pracy oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Przeprowadzone badania ankietowe dotyczą okresu 6 miesięcy poprzedzających badanie, natomiast prognozy obejmują okres najbliższych 6 miesięcy.

Pełna baza danych oraz zbiorcze analizy statystyczne są dostępne w Instytucie Ekonomicznym Narodowego Banku Polskiego, natomiast wypełnione kwestionariusze ankiet znajdują się w Oddziale Okręgowym NBP w Warszawie.

2 Presja płacowa

2.1. Presja płacowa z perspektywy pracodawców

W obecnej edycji badań ankietowane przedsiębiorstwa sygnalizują wzrost poziomu presji płacowej. Zdaniem 44,0% ankietowanych firm robotnicy niewykwalifikowani są skłonni dalej pracować u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie zbliżone do wynagrodzenia sprzed 6 miesięcy, robotnicy wykwalifikowani – w opinii 42,6% ankietowanych, a w przypadku wysokiej klasy specjalistów – zdaniem 32,5%. Według opinii pracodawców oczekiwania płacowe wyższe niż 6 miesięcy temu, były formułowane głównie ze strony wysokiej klasy specjalistów – 41,1% wskazań, robotników wykwalifikowanych – 26,3% i robotników niewykwalifikowanych – 11,2% wskazań. Oczekiwania płacowe robotników niewykwalifikowanych, jako niższe niż 6 miesięcy temu, oceniło 15,9% respondentów, w przypadku robotników wykwalifikowanych odsetek ten wyniósł 8,7%, natomiast dla wysokiej klasy specjalistów – 5,4% (tabela 1).

Tabela 1
Bieżąca presja płacowa ze strony osób zatrudnionych

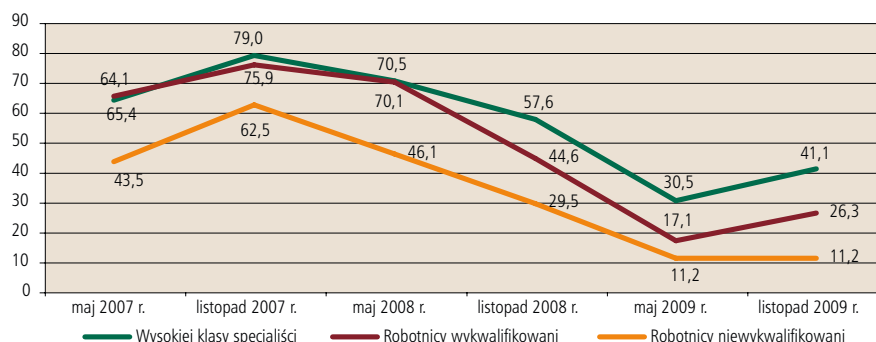
Kandydaci obecnie są skłonni podjąć pracę za wynagrodzenie:	Wysokiej klasy specjaliści		Robotnicy wykwalifikowani		Robotnicy niewykwalifikowani	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	2	0,7	1	0,4	8	2,9
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	13	4,7	23	8,3	36	13,0
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	90	32,5	118	42,6	122	44,0
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	89	32,1	60	21,6	27	9,7
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	25	9,0	13	4,7	4	1,5
Brak zdania	58	21,0	62	22,4	80	28,9
Ogółem	277	100,0	277	100,0	277	100,0

W porównaniu z poprzednią edycją badań zwiększeniu uległ poziom odczuwanej przez pracodawców presji płacowej. Odsetek firm wskazujących wyższe oczekiwania płacowe zatrudnionych pracowników zwiększył się znacząco w kategorii wysokiej klasy specjalistów i robotników wykwalifikowanych odpowiednio o 10,6 i 9,2 pkt proc., w przypadku robotników niewykwalifikowanych utrzymał się na poprzednim poziomie. Znacząco spadł odsetek pracodawców wskazujących na stabilizację oraz zmniejszenie oczekiwań płacowych pracowników.

Porównując otrzymane dane z wynikami poprzednich edycji badań rynku pracy zauważamy, że odwróceniu lub stabilizacji (jak w przypadku robotników niewykwalifikowanych) uległa tendencja spadkowa poziomu presji płacowej odczuwanej przez pracodawców. Proces ten obrazuje poniższy wykres 1, przedstawiający odpowiedzi respondentów wskazujących na wyższe niż 6 miesięcy temu oczekiwania płacowe poszczególnych kategorii pracowników w ciągu minionych edycji badań rynku pracy (wykres 1). Wyniki następnej edycji badań pozwolą nam ocenić jak trwały jest to proces.

Wykres 1

Oczekiwania płacowe kandydatów do pracy wyższe niż 6 miesięcy temu – w kolejnych edycjach badań rynku pracy (w %)

Poziom presji płacowej formułowanej ze strony bezrobotnych poszukujących pracy w opiniach pracodawców kształtuje się na poziomie zbliżonym do tego sprzed 6 miesięcy. Najczęściej jest tak w przypadku bezrobotnych wykwalifikowanych – 39,9% i bezrobotnych będących wysokiej klasy specjalistami – 37,7%. Oczekiwania płacowe niższe niż 6 miesięcy temu, zdaniem pracodawców, najczęściej mają bezrobotni niewykwalifikowani – 25,4%. Natomiast oczekiwania wyższe niż 6 miesięcy temu, najczęściej są formułowane ze strony bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów – 16,7%. W porównaniu z wynikami poprzedniej edycji badań rynku pracy, zwraca uwagę mniejsza liczba odpowiedzi wskazujących niższe niż 6 miesięcy temu oczekiwania bezrobotnych (średnio około 10 pkt proc. w każdej kategorii). Towarzyszy temu wzrost liczby odpowiedzi „Brak zdania”. Odpowiedzi respondentów wskazujące zbliżone lub wyższe niż 6 miesięcy temu oczekiwania płacowe bezrobotnych kształtują się na poziomie zbliżonym do odpowiedzi w poprzedniej edycji badań (tabela 2).

Tabela 2

Bieżąca presja płacowa ze strony osób bezrobotnych w dwóch ostatnich edycjach badań

Kandydaci obecnie są skłonni podjąć pracę za wynagrodzenie:	Bezrobotni będący wysokiej klasy specjalistami (%)		Bezrobotni wykwalifikowani (%)		Bezrobotni niewykwalifikowani (%)	
	maj 2009 r.	listopad 2009 r.	maj 2009 r.	listopad 2009 r.	maj 2009 r.	listopad 2009 r.
Niższe niż 6 miesięcy temu	23,6	13,4	29,7	17,0	34,8	25,4
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	39,1	37,7	36,2	39,9	32,3	32,6
Wyższe niż 6 miesięcy temu	15,9	16,7	12,3	11,6	7,2	5,4
Brak zdania	21,4	32,2	21,8	31,5	25,7	36,6

Podobnie jak w poprzedniej edycji badań, ankietowani pracodawcy, którzy posiadali wakaty lub planowali zwiększyć zatrudnienie, w zdecydowanej większości skłonni byli zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie zbliżone do tego, jakie oferowali w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wskazało tak 74,7% respondentów, najczęściej firmy zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 84,0%. W porównaniu z wynikami z poprzedniej edycji badań wzrosła ilość respondentów skłonnych zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie wyższe niż w ubiegłym roku, deklarowało tak 15,5% ankietowanych przedsiębiorców (6,5% w poprzedniej edycji badań). Najczęściej byli to pracodawcy z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia – 25,7%. Firm skłonnych zaproponować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie niższe niż rok temu było 9,2%. Podobnie jak w poprzedniej edycji badań najczęściej deklarowały tak firmy z sektora budowlanego – 17,6%. W porównaniu z wynikami poprzedniej edycji badań spadł odsetek przedsiębiorców

Tabela 3

Przedsiębiorstwa mające wakaty lub zamierzające zatrudnić pracowników, skłonne zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie na poziomie zbliżonym do tego z ubiegłego roku w czterech ostatnich edycjach badań

Kategorie odpowiedzi	Data badania	Maj 2008 r.	Listopad 2008 r.	Maj 2009 r.	Listopad 2009 r.
	(% wskazań)				
Na zbliżonym poziomie		43,7	57,9	82,9	74,6

Tabela 4

Kształtowanie się wynagrodzeń w przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy

Wynagrodzenie	Powiaty	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wzrośnie		9	13,3	14	20,3	15	10,7	38	13,7
Będzie na zbliżonym poziomie		53	77,9	52	75,4	107	76,4	212	76,5
Spadnie		2	2,9	1	1,4	7	5,0	10	3,6
Trudno powiedzieć		4	5,9	2	2,9	11	7,9	17	6,2
Ogółem		68	100,0	69	100,0	140	100,0	277	100,0

oferujących poszukiwanym kandydatom do pracy wynagrodzenie na poziomie zbliżonym do tego z roku ubiegłego. Tym samym zmianie uległ dotychczasowy trend obserwowany w wynikach kolejnych edycji badań (tabela 3).

Większość ankietowanych przedsiębiorstw (76,5%) przewiduje w najbliższym okresie stabilizację poziomu wynagrodzeń. Najczęściej prognozy takie formułują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – 78,8%. Wzrost wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach przewiduje 13,7% respondentów; najczęściej wśród firm największych, zatrudniających powyżej 250 pracowników – 31,6%. Spadek wynagrodzeń planuje 3,6% badanych firm, najczęściej wśród dużych podmiotów zatrudniających od 50 do 249 osób – 7,0% (tabela 4). Zgodnie z przedstawionymi wynikami zmienną w największym stopniu różnicującą odpowiedzi firm na temat kształtowania się przyszłych wynagrodzeń jest wielkość przedsiębiorstwa.

Obserwowany dotychczas z badania na badanie, dynamiczny spadek liczby przedsiębiorstw planujących podwyżki płac został zatrzymany. Analogicznie, zmianie uległa również obserwowana w kolejnych edycjach badań rynku pracy, tendencja wzrostowa w odpowiedziach przedsiębiorstw przewidujących stabilizację wynagrodzenia na dotychczasowym poziomie. Różnice w rozkładach odpowiedzi ogółem, pomiędzy dwoma ostatnimi edycjami są niewielkie i oscylują od 2,5 do 1,5 pkt proc. (wykres 2). Wyniki następnej edycji badań pozwolą ocenić charakter tych zmian.

Średni prognozowany wzrost płac wynosi 6,8%. Najbardziej optymistyczne są prognozy przedsiębiorców z branży budowlanej – średnio o 14,3%.

Głównym powodem planowanego wzrostu wynagrodzeń są dobre wyniki przedsiębiorstwa – 29,5% odpowiedzi. Kolejnymi przyczynami przewidywanych wzrostów wynagrodzeń w ankietowanych firmach są: chęć zatrzymania najlepszych pracowników – 24,6% oraz coroczna waloryzacja – 18,0% (tabela 5).

W porównaniu z poprzednimi edycjami badań, po raz pierwszy jako główną przyczynę przewidywanego wzrostu wynagrodzeń respondenci wskazali dobre wyniki przedsiębiorstwa.

Wykres 2

Prognozy dotyczące kształtowania się wynagrodzeń w przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy – w kolejnych edycjach badań rynku pracy (w %)

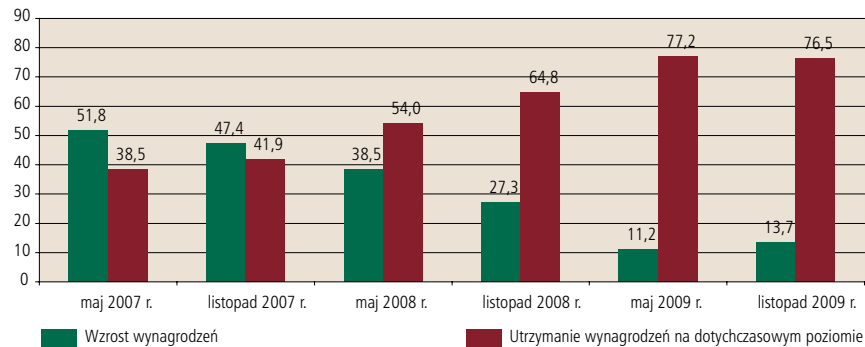

Tabela 5

Powody przewidywanych wzrostów wynagrodzeń

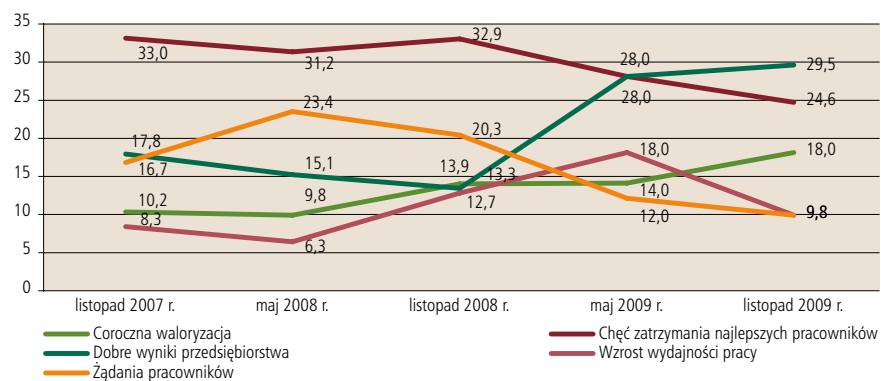
(respondent mógł zaznaczyć do trzech odpowiedzi)

Kategorie	Powiaty		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Żądania pracowników	1	6,3	3	13,6	2	8,7	6	9,8		
Coroczna waloryzacja	3	18,7	3	13,6	5	21,7	11	18,1		
Chęć zatrzymania najlepszych pracowników	2	12,5	8	36,3	5	21,7	15	24,6		
Dobre wyniki przedsiębiorstwa	6	37,5	6	27,3	6	26,1	18	29,5		
Wzrost płac w innych firmach w regionie	3	18,7	0	0,0	1	4,4	4	6,6		
Wzrost wydajności pracy pracowników	1	6,3	1	4,6	4	17,4	6	9,8		
Inne przyczyny	0	0,0	1	4,6	0	0,0	1	1,6		
Ogółem	16	100,0	22	100,0	23	100,0	61	100,0		

biorstwa. Analizując wyniki odpowiedzi z pięciu ostatnich edycji badań, na temat najważniejszych przyczyn przewidywanych wzrostów wynagrodzeń w przedsiębiorstwach, można zauważyć malejącą rolę: „Chęci zatrzymania najlepszych pracowników” i „Żądań pracowników”. Coraz ważniejsze są natomiast: „Dobre wyniki przedsiębiorstwa” i „Coroczna waloryzacja”. „Wzrost wydajności pracy” jako powód wzrostu płac pełnił poważniejszą rolę

Wykres 3

Główne powody przewidywanych wzrostów wynagrodzeń – w kolejnych edycjach badań rynku pracy (w %)

jedynie w poprzedniej edycji badań, gdy poziom przewidywanych wzrostów wynagrodzeń był najniższy (wykres 3).

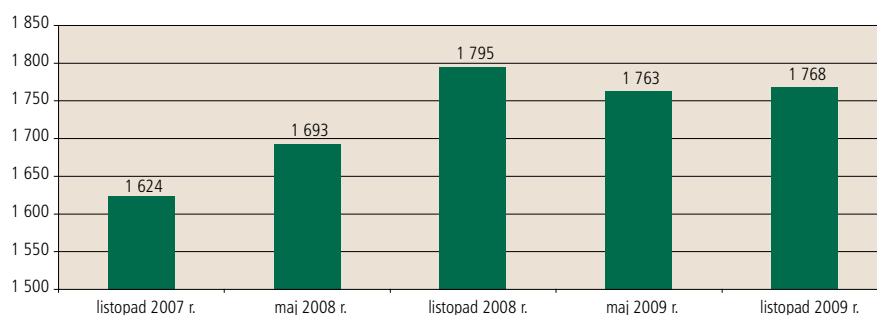
2.2. Presja płacowa z perspektywy bezrobotnych

Pośród przyczyn w największym stopniu utrudniających znalezienie pracy, bezrobotni respondenci dopiero na piątym miejscu wskazali brak satysfakcjonujących finansowo ofert pracy w pobliżu miejsca zamieszkania – 10,0% wskazań (w pytaniu tym ankietowany mógł wybrać do trzech kategorii odpowiedzi). W porównaniu z poprzednimi edycjami badań przyczyna ta w opiniach bezrobotnych systematycznie traci na znaczeniu.

Minimalna płaca, za jaką ankietowani bezrobotni zgodziliby się podjąć pracę przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny, wynosi średnio – 1 768 zł. Najwyższe oczekiwania płacowe mają bezrobotni z wykształceniem wyższym – 2 161 zł oraz z powiatu stołecznego – 2 044 zł. W porównaniu z poprzednią edycją badań deklarowane przez bezrobotnych kwoty utrzymują się na podobnym poziomie (wykres 4).

Wykres 4

Średnia kwota, za którą bezrobotny skłonny byłby podjąć pracę, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny (w zł)

2.3. Podsumowanie

Ankietowane przedsiębiorstwa sygnalizują wzrost poziomu presji płacowej. Odsetek firm wskazujących wyższe oczekiwania płacowe zatrudnionych pracowników zwiększył się głównie w kategorii wysokiej klasy specjalistów i robotników wykwalifikowanych.

Poziom presji płacowej formułowanej ze strony bezrobotnych poszukujących pracy w opiniach pracodawców kształtuje się na poziomie zbliżonym do tego sprzed 6 miesięcy.

Podobnie jak w ubiegłej edycji badań, ankietowani pracodawcy, którzy posiadali wakaty lub planowali zwiększyć zatrudnienie w zdecydowanej większości skłonni byli zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie zbliżone do tego, jakie oferowali w analogicznym okresie ubiegłego roku.

W obecnej edycji badań, po raz pierwszy jako główną przyczynę przewidywanego wzrostu wynagrodzeń respondenci wskazali dobre wyniki przedsiębiorstwa.

Pośród przyczyn w największym stopniu utrudniających znalezienie pracy, bezrobotni respondenci dopiero na piątym miejscu wskazali brak satysfakcjonujących finansowo ofert pracy.

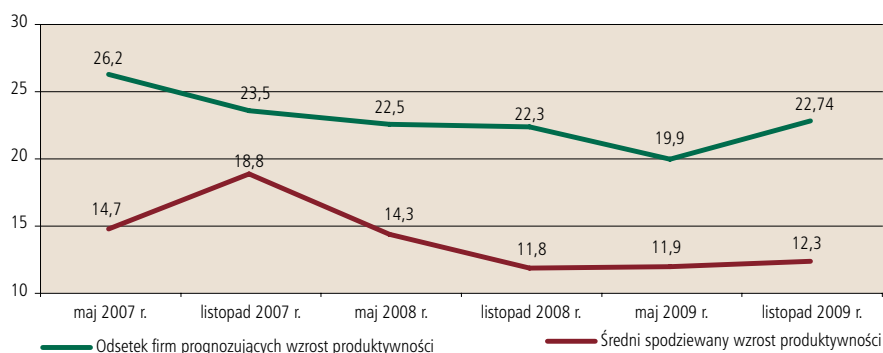
3 Produktywność pracy

3.1. Różne aspekty produktywności pracy

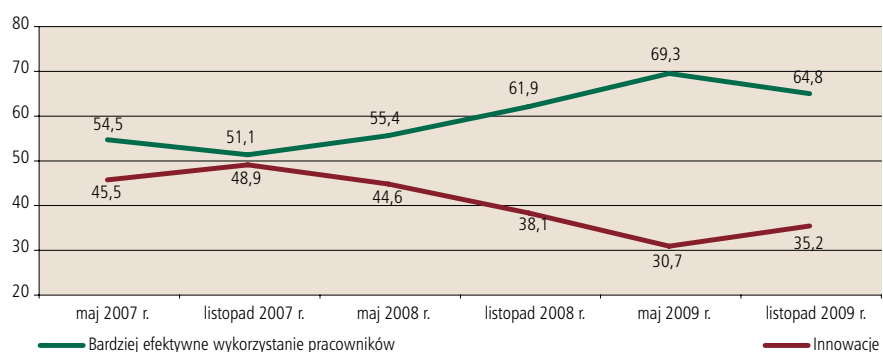
Ponad połowa (66,1%) ankietowanych przedsiębiorstw nie przewiduje w ciągu najbliższych 6 miesięcy (od daty badania) zmian w produktywności pracy. Ewentualnego wzrostu produktywności pracy oczekuje 22,7%. Najwięcej 27,8% firm spodziewających się wzrostu produktywności funkcjonuje w sekcji – pozostałe usługi rynkowe. Najniższy odsetek firm spodziewających się wzrostu produktywności wystąpił wśród firm budowlanych – 9,7%. Średni spodziewany wzrost produktywności w tej edycji badań wyniósł 12,3% i utrzymał się na zbliżonym poziomie w stosunku do dwóch poprzednich edycji badań. W obecnej edycji możemy zaobserwować zmianę tendencji spadkowej odsetka firm spodziewających się wzrostu produktywności (wykres 5).

Spadek produktywności pracy prognozuje 2,9% przedsiębiorstw. Średni spodziewany spadek produktywności szacowany jest na poziomie 28,1%.

Wykres 5
Odsetek firm prognozujących wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy oraz średni spodziewany wzrost – poszczególne edycje badań (w %)

Wykres 6
Szacunkowy wpływ innowacji oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy – poszczególne edycje badań (w %)

Respondenci spodziewający się wzrostu produktywności pracy szacują, że w 64,8% wpływ na to będzie miało lepsze wykorzystanie pracowników. Wykres 6 prezentuje szacunkowy wpływ innowacji oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy.

3.2. Podsumowanie

Listopadowa edycja badań przyniosła zmiany w tendencjach. Wzrósł odsetek firm prognozujących wzrost produktywności. Zmieniły się również proporcje wskaźników wpływu: innowacji oraz bardziej efektywnego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy. Utrzymuje się zaobserwowana od listopada 2008 r. tendencja umiarkowanego wzrostu średniego spodziewanego zwiększenia produktywności.

4

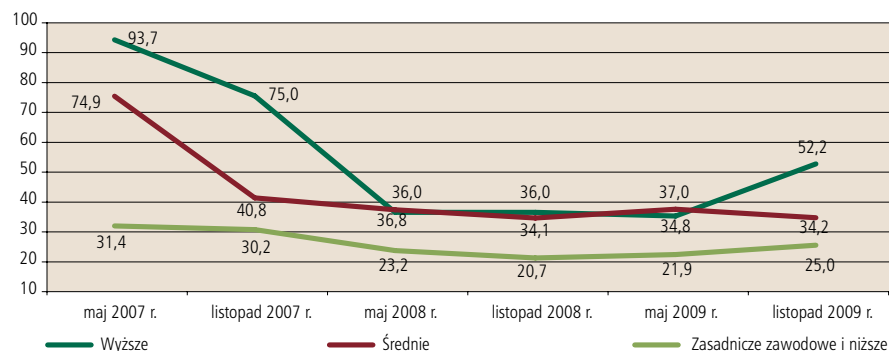
Mobilność przestrzenna rynku pracy

4.1. Różne aspekty mobilności przestrzennej rynku pracy

Zdecydowana większość ankietowanych bezrobotnych (69,3%) nie zmieniałaby miejsca zamieszkania w przypadku znalezienia atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy poza obecnym miejscem zamieszkania, bez względu na wysokość zaoferowanych zarobków. Odsetek ten nie zmienia się znacząco i różnica między badaniami z maja 2007 r. a obecną edycją wynosi 4,3 pkt proc. (wykres 7). Gotowość zmiany miejsca zamieszkania w przypadku znalezienia atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy zadeklarowało 30,7% respondentów i skłoniłaby ich do tego miesięczna płaca netto w wysokości średnio 3 199 zł.

Wykres 7

Gotowość do zmiany miejsca zamieszkania w sytuacji znalezienia przez bezrobotnego atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy poza obecnym miejscem zamieszkania – poszczególne edycje badań – według wykształcenia (w %)

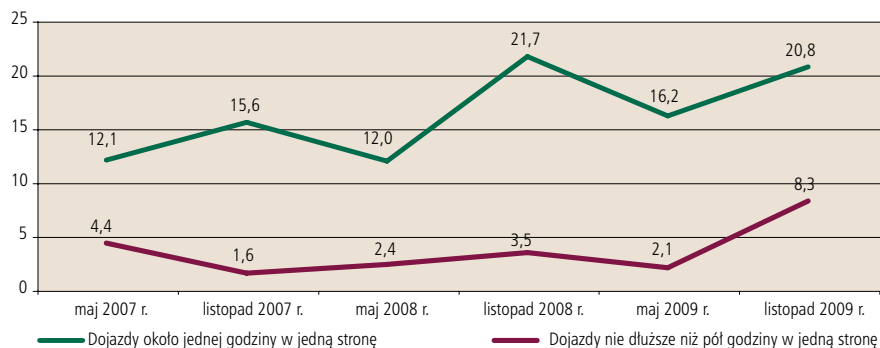
Do podjęcia pracy w regionie zamieszkania, ale przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę, skłonnych jest 91,7% ankietowanych. Respondenci ci chcieliby otrzymywać średnią miesięczną płacę netto w wysokości 1 768 zł. Najwyższej średniej płacy oczekują osoby z wykształceniem wyższym – 2 161 zł oraz respondenci z powiatu stołecznego – 2 044 zł. Natomiast wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym oraz w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia oczekiwana średnia płaca jest najniższa i wynosi odpowiednio 1 687 i 1 611 zł. Wyniki te nie różnią się w znaczącym stopniu od wyników z poprzednich edycji badań.

Koszt krótkich dojazdów do pracy respondenci oszacowali średnio na 158 zł. Najwyżej koszt ten wyceniły osoby przebywające na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – średnio na 193 zł, najniżej bezrobotni z powiatu stołecznego – 96 zł.

Do podjęcia pracy w regionie zamieszkania, ale przy dojazdach trwających około jednej godziny w jedną stronę, skłonnych jest 78,8% ankietowanych bezrobotnych, spadek o 5 pkt proc. w stosunku do badań z maja 2009 r. Chcieliby oni otrzymywać wtedy miesięczną płacę netto na poziomie 2 145 zł. Najwyższej średniej płacy oczekują osoby z wykształceniem wyższym – 2 655 zł oraz respondenci z powiatu stołecznego – 2 488

Wykres 8

Odsetek bezrobotnych niezainteresowanych podjęciem pracy związanej z dojazdami - poszczególne edycje badań (w %)

zł. Natomiast najniższe oczekiwana płacowe w tym przypadku mają osoby przebywające na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy oraz osoby z wykształceniem średnim. Wynoszą one odpowiednio 2 009 zł oraz 2 043 zł.

Koszt dłuższych dojazdów do pracy respondenci oszacowali średnio na 258 zł. Najwyżej koszt ten wyceniły osoby posiadające wyższe wykształcenie – 319 zł, najniżej bezrobotni z powiatu stołecznego – 129 zł. W oszacowaniu kosztów dojazdów występują różnice w przypadku płci – mężczyźni znacznie wyżej szacują koszty dojazdów zarówno dłuższych, jak i krótszych.

Część bezrobotnych w ogóle nie jest zainteresowana podjęciem pracy związanej z dojazdami. W przypadku dojazdów krótszych niż pół godziny podjęcie pracy wyklucza 8,3% ankietowanych bezrobotnych, natomiast przy dojazdach trwających od 0,5 do 1 godziny – 20,8%. Dojazdy do 0,5 godziny stanowią największy problem dla bezrobotnych przebywających na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – 13,0% z nich nie podjęłoby pracy związanej z dojazdem. Natomiast jednogodzinny dojazd do pracy jest barierą dla 26,7% bezrobotnych z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (wykres 8).

4.2. Podsumowanie

Obecna edycja badań potwierdza utrzymującą się niską mobilność przestrzenną ankietowanych bezrobotnych. Wzrósł odsetek bezrobotnych niechętnych do jakichkolwiek dojazdów do pracy. Znacząco wzrosła liczba bezrobotnych z wyższym wykształceniem chętnych do zmiany miejsca zamieszkania w przypadku znalezienia atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy. Zarówno wysokość oczekiwanych płac, jak i koszty dojazdów do pracy nie zmieniły się znacząco od poprzednich edycji badań.

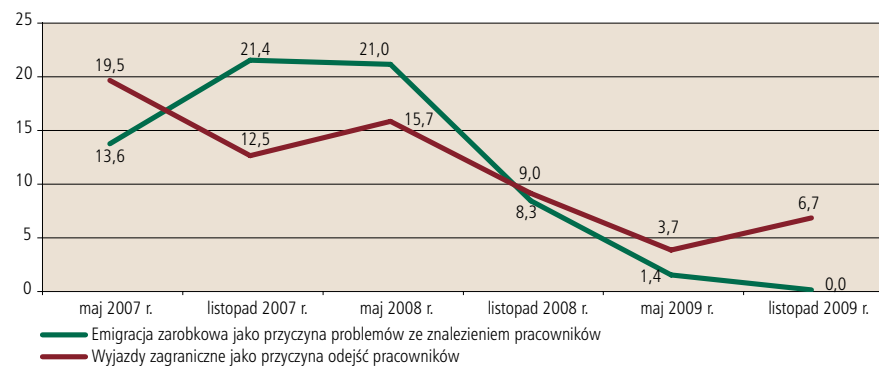
5 Wyjazdy zarobkowe za granicę

5.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę z perspektywy pracodawców

Wśród pracodawców utrzymuje się opinia o małym znaczeniu emigracji zarobkowej w procesach zachodzących na rynku pracy. W obecnej edycji badań emigracja zarobkowa nie została wskazana jako przyczyna problemów ze znalezieniem pracowników. Wzrósł odsetek firm wskazujących emigrację jako przyczynę odejść pracowników (wykres 9).

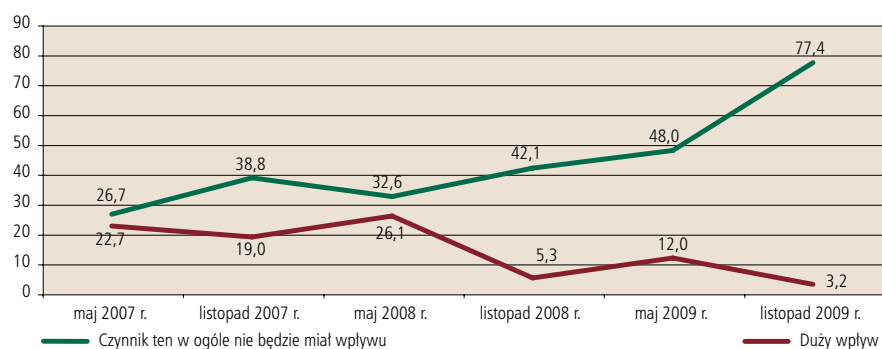
Wykres 9

Emigracja zarobkowa, jako przyczyna problemów ze znalezieniem pracowników, oraz wyjazdy zarobkowe, jako przyczyna odejść pracowników w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań (w %)

Wykres 10

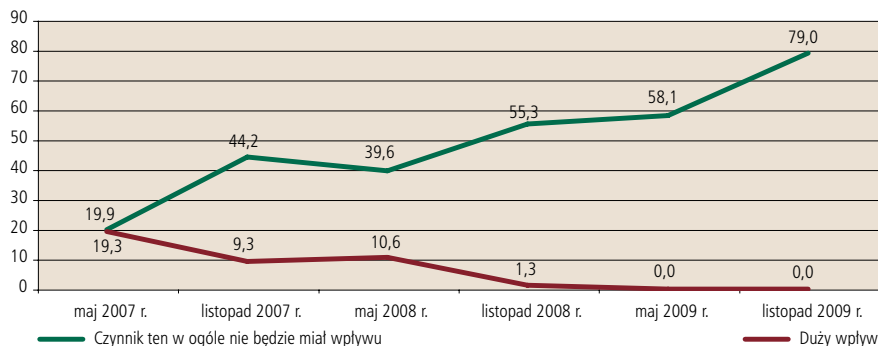
Wpływ emigracji zarobkowej na powstawanie wakatów w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań (w %)

Ponad trzy czwarte (77,4%) pracodawców, którzy przewidują, że w najbliższych 6 miesiącach odejdzie część pracowników, uważa, że czynnik emigracji nie będzie miał na to wpływu (wykres 10).

Wykres 11

Wpływ emigracji zarobkowej na wzrost wynagrodzeń w opinii pracodawców – poszczególne edycje badań (w %)

Zmniejsza się również znaczenie emigracji zarobkowej jako czynnika wpływającego na wzrost wynagrodzeń. 79,0% pracodawców planujących podniesienie wynagrodzeń pracownikom (38 firm) uważa, że ten czynnik nie będzie miał żadnego znaczenia (wykres 11).

5.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę z perspektywy bezrobotnych

Przeważająca liczba ankietowanych bezrobotnych – 81,7% nie wyjeżdżała za granicę w celach zarobkowych. Wyjechało i znalazło pracę za granicą 17,4% respondentów. Wielkości te pozostają na podobnym poziomie we wszystkich edycjach badań. Kierunki wyjazdów bezrobotnych w poszukiwaniu pracy pozostają również bez zmian. Bezrobotni najczęściej wyjeżdżali do Niemiec i Wielkiej Brytanii.

Nadal główną przyczyną emigracji zarobkowej bezrobotnych są oferowane za granicą wyższe zarobki – 42,9% wskazała. Na drugim miejscu wymieniany jest brak możliwości podjęcia zatrudnienia w kraju – 19,4% (respondent mógł udzielić do trzech odpowiedzi, łączna liczba wskazań wyniosła 98), (wykres 12).

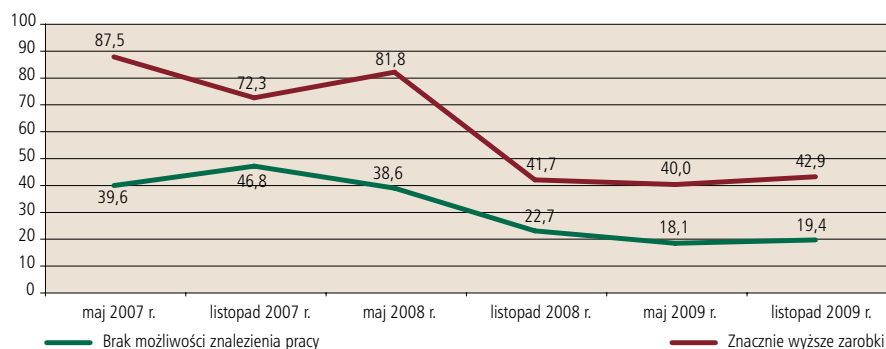
Wśród respondentów, którzy wyjechali za granicę 40,9% stanowili bezrobotni nieposiadający stałej pracy, ale utrzymujący się z prac dorywczych.

W czasie pobytu za granicą 71,4% respondentów nie znalazło pracy w swoim zawodzie.

Głównymi przyczynami powrotu do kraju bezrobotnych zatrudnionych za granicą pozostają: nieplanowanie dłuższego pobytu – 32,9% wskazań, wykonywanie pracy sezonowej

Wykres 12

Znacznie wyższe zarobki oraz brak możliwości znalezienia pracy, jako powody emigracji zarobkowej – poszczególne edycje badań (w %)

wej na czas określony i nieprzedłużanie umowy – 25,7% oraz zaoszczędzenie planowanej sumy – 21,4% wskazań (respondent mógł udzielić do trzech odpowiedzi).

Zdecydowana większość respondentów (96,7%) nie zamierza w okresie najbliższych 6 miesięcy podjąć pracy za granicą. W porównaniu z majem 2007 r. odsetek ten zwiększył się o blisko 7 pkt proc.

Chęć podjęcia pracy za granicą w okresie najbliższych 6 miesięcy zadeklarowało jedynie 3,3% badanych bezrobotnych (8 osób). Najważniejszymi przyczynami skłaniającymi bezrobotnych do podjęcia decyzji o emigracji zarobkowej są: brak możliwości znalezienia pracy w kraju – 35,0%, znacznie wyższe zarobki – 30,0% oraz znacznie lepsze warunki pracy – 15,0% wskazań (respondent mógł udzielić do trzech odpowiedzi, łączna liczba wskazań - 20).

Średnie wynagrodzenie w wysokości 3 167 zł („na rękę”) wystarczyłoby, aby 75,0% ankietowanych bezrobotnych planujących wyjazd za granicę w celach zarobkowych pozostało w kraju.

5.3. Podsumowanie

Wśród pracodawców utrzymuje się opinia o znacznym zmniejszeniu się roli emigracji zarobkowej w kształtowaniu się procesów zachodzących na rynku pracy.

Zwiększa się też odsetek bezrobotnych, którzy nie planują wyjazdów zarobkowych. W bieżącej edycji wyniósł on 96,7%.

6

Ruch kadrowy i problematyka zatrudnienia

6.1. Ruch kadrowy pracowników

Według stanu na koniec III kwartału 2009 r. ankietowane przedsiębiorstwa zatrudniały 39 506 osób. Najwięcej pracowników zatrudniały badane firmy z powiatu stołecznego – 33 265 osób, firmy z powiatów o niskiej stopie bezrobocia – 3 301 osób, natomiast przedsiębiorstwa z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia – 2 940 osób. Zdecydowana większość zatrudniona była na umowę o pracę – 84,1% (tabela 6).

Tabela 6

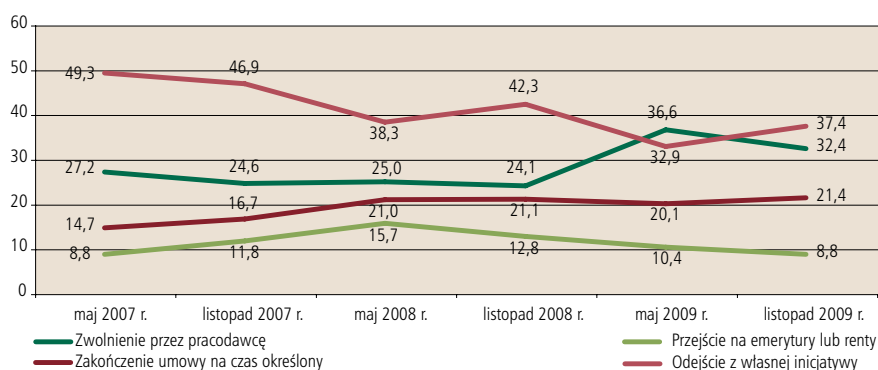
Liczba pracujących w ankietowanych przedsiębiorstwach według powiatów – stan na koniec III kwartału 2009 r.

Powiat	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Liczba zatrudnionych na umowę o pracę	3 090	93,6	2 860	97,3	27 274	82,0	33 224	84,1
Liczba pracujących na umowę cywilnoprawną	188	5,7	57	1,9	5 582	16,7	5 827	14,7
Liczba pracujących na zasadzie samozatrudnienia	18	0,5	13	0,5	193	0,6	224	0,6
Liczba pracujących (zatrudnionych) na innych zasadach	5	0,2	10	0,3	216	0,7	231	0,6
Ogółem	3 301	100,0	2 940	100,0	33 265	100,0	39 506	100,0

W porównaniu z poprzednim badaniem, odsetek firm, z których w ostatnim półroczu odeszli pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę, nie uległ większym zmianom. W bieżącym badaniu, w okresie od maja do października 2009 r., w 133 firmach (48,0% badanej populacji) miały miejsce odejścia pracowników zatrudnionych na umowę o pracę (w powiatach o niskiej stopie bezrobocia – w 42,7% firm, w powiecie stołecznym – w 50,0% firm, w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – w 49,3% przedsiębiorstw).

Wykres 13

Odsetek przedsiębiorstw, w których miały miejsce odejścia i zwolnienia pracowników – poszczególne edycje badań (w %)

Zwolnienia miały miejsce w 32,4% ankietowanych przedsiębiorstw (spadek w porównaniu z poprzednim badaniem o 4,2 pkt proc.), (wykres 13).

Problem odejść i zwolnień pracowników nadal w największym stopniu dotyczy firm przemysłowych – 60,0% odpowiedzi (spadek w stosunku do poprzedniej edycji badań o 2,1 pkt proc.). W pozostałych badanych branżach odsetek ten wynosił: w budownictwie – 41,9% (spadek o 6,5 pkt proc.), w pozostałych usługach – 48,4% (wzrost o 2,4 pkt proc.), w branży handel i naprawy – 45,6% (spadek o 0,1 pkt proc.).

Podobnie jak w poprzednim badaniu, co piąty pracodawca jako przyczynę zwolnień pracowników podał zmniejszenie sprzedaży krajowej i restrukturyzację firmy (odpowiednio: 19,0% i 18,2% respondentów). Około 40% badanych zaznaczyło odpowiedź „inne przyczyny” (tabela 7).

Tabela 7

Przyczyny zwolnień pracowników z ankietowanych firm – według powiatów
(respondenci mieli możliwość udzielenia do trzech odpowiedzi)

Przyczyna odejścia pracownika	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Nowe inwestycje powodujące ograniczenie miejsc pracy (modernizacja)	0	0,0	1	4,6	4	5,9	5	4,1
Zmniejszenie sprzedaży krajowej	6	19,3	3	13,6	14	20,6	23	19,0
Zmniejszenie sprzedaży eksportowej	3	9,7	1	4,6	2	2,9	6	5,0
Pogorszenie możliwości finansowych firmy	3	9,7	2	9,1	8	11,8	13	10,7
Restrukturyzacja firmy	7	22,6	3	13,6	12	17,7	22	18,2
Inne przyczyny	12	38,7	10	45,4	26	38,2	48	39,7
Brak odpowiedzi	0	0,0	2	9,1	2	2,9	4	3,3
Liczba firm, które udzieliły odpowiedzi	31	100,0	22	100,0	68	100,0	121	100,0

Główną przyczyną odejść pracowników z własnej inicjatywy (w całej badanej populacji) było przechodzenie do pracy w innych przedsiębiorstwach w kraju – 84,3% wskazań (spadek w stosunku do poprzedniego badania o 2,3 pkt proc.). Odpowiedzi na to pytanie są zróżnicowane, zarówno w podziale terytorialnym, jak i podziale na branże (tabele 8 i 9).

W porównaniu z poprzednim badaniem nieznacznie wzrosło znaczenie wyjazdów do pracy za granicę jako przyczyny odejść pracowników. Nadal znaczenie to jest marginalne – w bieżącym badaniu odsetek przedsiębiorców, którzy wskazali tę odpowiedź wyniósł 6,7% (wzrost w stosunku do maja 2009 r. o 3,0 pkt proc.).

Tabela 8

Przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy) z ankietowanych firm – według powiatów

Przyczyna odejścia pracownika	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Przechodzili do pracy w innych firmach w kraju	18	90,0	19	82,6	38	82,6	75	84,3
Wyjeżdżali do pracy za granicę	0	0,0	2	8,7	4	8,7	6	6,7
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	2	10,0	2	8,7	4	8,7	8	9,0
Ogółem	20	100,0	23	100,0	46	100,0	89	100,0

Tabela 9

Przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy) z ankietowanych firm – według branż

Przyczyna odejścia pracownika	Przemysł		Budownictwo		Handel i naprawy		Pozostałe usługi		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Przechodzili do pracy w innych firmach w kraju	12	92,3	7	87,5	20	74,1	36	87,8	75	84,3
Wyjeżdżali do pracy za granicę	1	7,7	0	0,0	2	7,4	3	7,3	6	6,7
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	0	0,0	1	12,5	5	18,5	2	4,9	8	9,0
Ogółem	13	100,0	8	100,0	27	100,0	41	100,0	89	100,0

W okresie od maja do października 2009 r. ponad połowa badanych firm (54,9%) zatrudniła nowych pracowników – łącznie 3 405 osób. Najwyższy odsetek firm zatrudniających nowych pracowników odnotowano w powiecie stołecznym – 59,3%, w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – 55,1%, natomiast nieco niższy w powiatach o niskiej stopie bezrobocia – 45,6%.

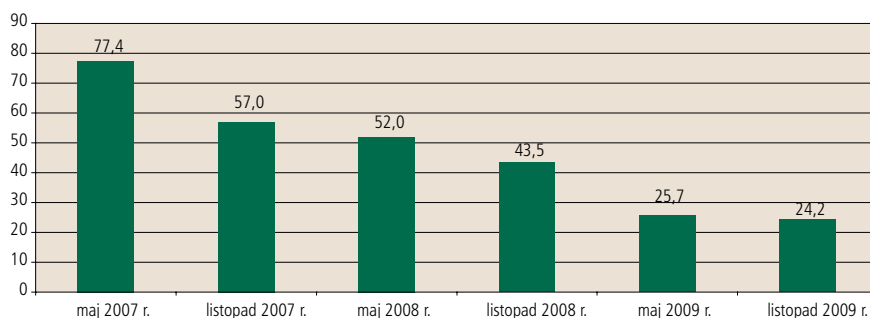
Podobnie jak w dwóch poprzednich edycjach badań, im mniejsze zatrudnienie w przedsiębiorstwie tym mniejszy odsetek firm, które zatrudniły nowych pracowników. Wszystkie badane duże firmy, tj. zatrudniające powyżej 250 osób, w okresie od poprzedniego badania zatrudniły nowych pracowników, a tylko co trzecia przebadana firma mikro, zatrudniająca do 9 osób (34,8%). Odsetek firm, które zatrudniły nowych pracowników jest najwyższy w firmach z branży pozostałe usługi – 61,9%, najniższy w handlu i naprawach – 43,3%.

Około dziewięciu procent respondentów przyjmowało do pracy osoby, które w ciągu ostatniego półrocza powróciły z zagranicy. Najwyższy odsetek takich firm stanowią przedsiębiorstwa budowlane (11,1%) oraz przedsiębiorstwa z sekcji pozostałe usługi (11,5%). W podziale terytorialnym najwięcej takich firm funkcjonuje w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia, najmniej w powiatach o niskiej stopie bezrobocia.

W poprzednich edycjach badań, tj. od maja 2007 r. do listopada 2008 r., obserwowano bardzo silną tendencję spadkową odsetka firm sygnalizujących problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Obecnie zauważa się pewną stabilizację sytuacji na rynku pozyskiwania pracowników. W bieżącym badaniu, podobnie jak w szóstej edycji badań, co czwarty respondent spotyka się z tym problemem – 24,2% (spadek jedynie o 1,5 pkt proc. w porównaniu z poprzednią edycją, natomiast o 27,8 pkt proc. w porównaniu

Wykres 14

Odsetek przedsiębiorstw sygnalizujących problemy z pozyskiwaniem pracowników – poszczególne edycje badań (w %)

z edycją z maja 2008 r. i aż o 53,2 pkt proc. w porównaniu z edycją z maja 2007 r.), (wykres 14).

Podobnie jak w poprzednim badaniu problem ze znalezieniem odpowiednich pracowników sygnalizuje najczęściej przedsiębiorców z powiatu stołecznego (30,0% respondentów), najmniej z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (22,1%). Najsilniej problem ten dotyka firmy duże, zatrudniające od 250 pracowników (42,1% badanej populacji takich firm) oraz firmy średnie, zatrudniające od 50 do 249 pracowników (34,9%), najmniej odczuwalny jest wśród firm mikro (17,0%). Wśród badanych branż największe problemy mają firmy przemysłowe (30,0%), najmniejsze występują w sekcji handel i naprawy (21,1%).

Podobnie jak we wcześniejszych badaniach głównych przyczyn trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników respondenci upatrywali w: braku kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (zdaniem 44,1% pracodawców sygnalizujących takie problemy), zbyt wygórowanych oczekiwaniach płacowych kandydatów (według 26,0%), braku kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości (zdaniem 10,2%), (tabela 10).

Tabela 10

Przyczyny problemów ze znalezieniem pracowników w opinii pracodawców – według powiatów

(respondenci mieli możliwość udzielenia do trzech odpowiedzi)

Wyszczególnienie	Powiat		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami	13	50,0	10	47,6	33	41,3	56	44,1		
Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia	5	19,2	8	38,1	20	25,0	33	26,0		
Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci	3	11,5	0	0,0	5	6,2	8	6,3		
Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy	1	3,9	0	0,0	5	6,2	6	4,7		
Emigracja zarobkowa pracowników	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0		
Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości	2	7,7	1	4,8	10	12,5	13	10,2		
Mała dyspozycyjność kandydatów	2	7,7	2	9,5	7	8,8	11	8,7		
Inne trudności	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0		
Liczba firm, które udzieliły odpowiedzi	26	X	21	X	80	X	127	X		

6.2. Wakaty w przedsiębiorstwach

O wolnych miejscach pracy poinformowało 23,5% respondentów. Od maja 2007 r. do maja 2009 r. systematycznie zmniejszał się odsetek firm dysponujących wolnymi miejscami pracy. W bieżącym badaniu odsetek ten (w całej badanej populacji) po raz pierwszy uległ niewielkiemu zwiększeniu (o 2,1 pkt proc. w porównaniu z poprzednim badaniem).

Najwyższy odsetek podmiotów gospodarczych, dysponujących wakatami wystąpił w powiecie stołecznym – 25,7% (wzrost o 3,2 pkt proc. w porównaniu z poprzednim

Tabela 11

Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według powiatów

Data badania	Powiat	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia	Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia	Powiat stołeczny	Ogółem
	(% wskazań)				
maj 2007 r.		51,8	47,1	54,1	51,8
listopad 2007 r.		42,6	32,4	47,8	42,6
maj 2008 r.		42,0	27,5	46,7	40,7
listopad 2008 r.		23,5	27,9	33,8	29,9
maj 2009 r.		18,8	21,7	22,5	21,4
listopad 2009 r.		23,5	18,8	25,7	23,5

Tabela 12

Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według branż

Data badania	Branża	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi	Ogółem
	(% wskazań)					
maj 2007 r.		52,8	69,2	46,0	51,6	51,8
listopad 2007 r.		50,0	40,6	41,6	41,7	42,6
maj 2008 r.		29,0	43,3	38,3	45,0	40,7
listopad 2008 r.		30,3	29,4	27,7	31,8	29,9
maj 2009 r.		17,2	22,6	21,7	21,8	21,4
listopad 2009 r.		40,0	25,8	17,8	23,0	23,5

Tabela 13

Odsetek firm dysponujących wakatami, w kolejnych edycjach badań rynku pracy – według wielkości zatrudnienia

Data badania	Liczba zatrudnionych	Do 9	Od 10 do 49	Od 50 do 249	250 i powyżej	Ogółem
	(% wskazań)					
maj 2007 r.		X	X	X	X	X
listopad 2007 r.		27,2	45,7	58,5	76,0	42,7
maj 2008 r.		28,2	46,7	57,1	57,9	40,7
listopad 2008 r.		24,6	26,6	40,9	55,6	29,9
maj 2009 r.		15,4	21,7	25,5	45,0	21,4
listopad 2009 r.		20,3	22,7	23,3	47,4	23,5

badaniem), najniższy w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – 18,8% (spadek o 2,9 pkt proc.), (tabela 11).

Bardzo zróżnicowany jest odsetek firm dysponujących wakatami w poszczególnych branżach. Ponad dwukrotnie (od poprzedniego badania) zwiększył się odsetek firm prze-

mysłowych mających wolne miejsca pracy. W bieżącym badaniu odsetek ten wyniósł 40,0% (wzrost o 22,8 pkt proc.). W budownictwie i pozostałych usługach odsetek firm mających wolne etaty zwiększył się nieznacznie (odpowiednio o 3,2 pkt proc. i o 1,2 pkt proc), natomiast w handlu i naprawach nieznacznie się zmniejszył (o 3,9 pkt proc.), (tabela 12).

Istnieje zależność między wielkością przedsiębiorstwa (mierzoną liczbą zatrudnionych) a odsetkiem firm dysponujących wakatami. Blisko połowa firm dużych zatrudniających 250 i więcej osób informuje o wolnych etatach i tylko co piąta firma mikro, zatrudniająca do 9 osób (tabela 13).

Łącznie badane firmy dysponowały 355 wakatami.

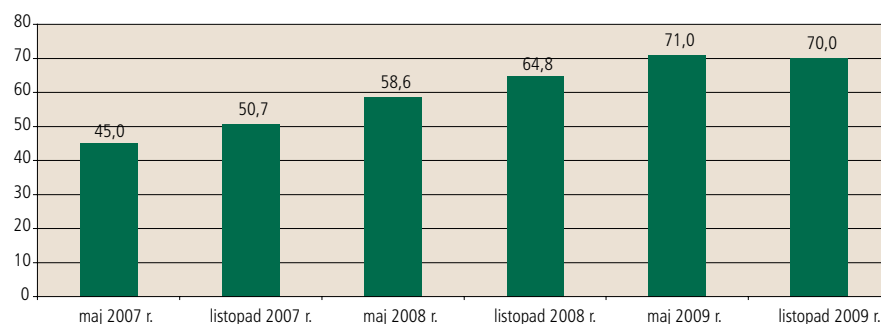
6.3. Zamiary przedsiębiorstw – plany zatrudnienia w perspektywie 6 miesięcy

W trakcie ostatniej edycji badań nastąpiła niewielka zmiana przewidywań dotyczących planów zatrudnienia w perspektywie półrocza. Po raz pierwszy od trzech lat zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw prognozujących stabilizację zatrudnienia (o 1,0 pkt proc.), natomiast wzrósł odsetek firm planujących zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych za umowę o pracę (o 2,1 pkt proc.), (wykresy 15 i 16).

Najwyższy odsetek respondentów planujących wzrost zatrudnienia na umowę o pracę stanowią firmy budowlane (38,7% wskazań), najniższy firmy z sekcji handel i naprawy (15,6% wskazań).

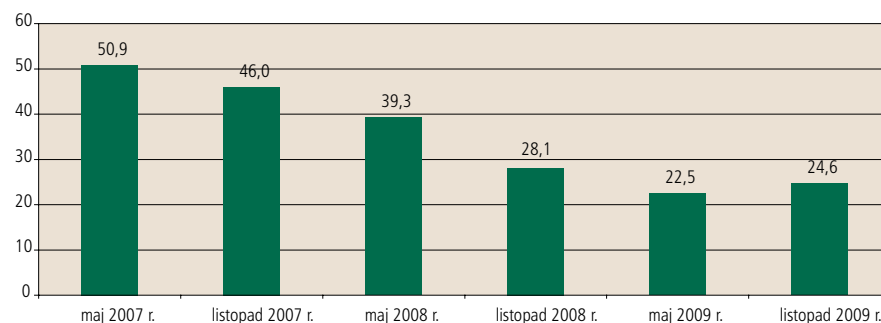
Wykres 15

Prognozowana stabilizacja zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań (w %)

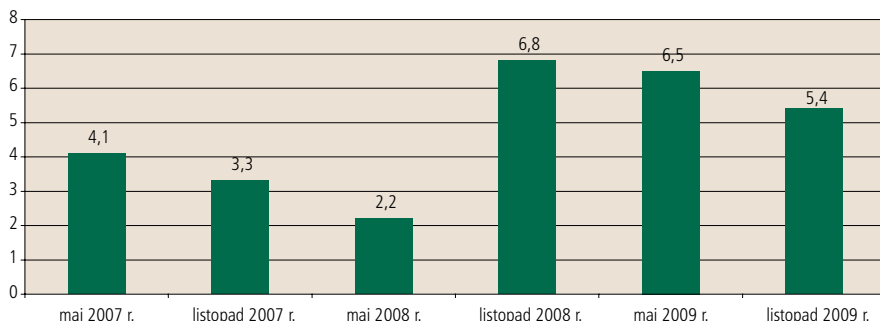
Wykres 16

Plany zwiększenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań (w %)

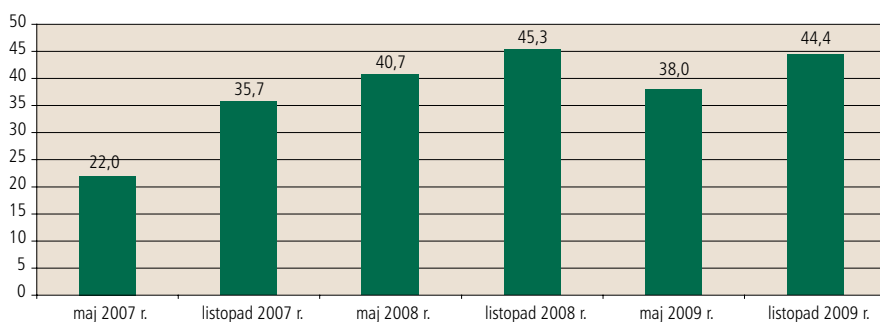

Wykres 17

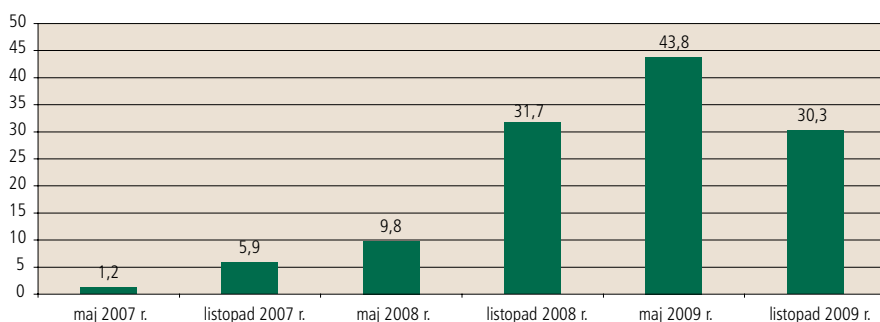
Plany zmniejszenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy – poszczególne edycje badań (w %)

Wykres 18

Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku – poszczególne edycje badań (w %)

Wykres 19

Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – poszczególne edycje badań (w %)

Odsetek respondentów informujących o planach zwiększenia liczby pracowników jest najwyższy w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia - 29,0% (wzrost o 8,7 pkt proc. w porównaniu z poprzednim badaniem). W powiecie stołecznym na przestrzeni trzech ostatnich badań, prognozy nie zmieniają się - co czwarta firma planuje powiększenie

zatrudnienia. Natomiast w powiatach o niskiej stopie bezrobocia, z badania na badanie zmniejsza się procent przedsiębiorstw prognozujących wzrost zatrudnienia (tabela 14).

Tabela 14

Plany zwiększenia zatrudnienia na umowę o pracę w perspektywie 6 miesięcy, poszczególne edycje badań – według powiatów (w %)

Data badania	Powiat	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia	Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia (% wskazań)	Powiat stołeczny	Ogółem
maj 2007 r.		48,2	61,2	47,1	50,9
listopad 2007 r.		42,7	46,3	48,5	46,0
maj 2008 r.		39,1	40,9	36,2	39,3
listopad 2008 r.		25,0	38,2	24,7	28,1
maj 2009 r.		20,3	20,3	24,6	22,5
listopad 2009 r.		19,1	29,0	25,0	24,6

Zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę planuje 5,4% badanych przedsiębiorstw (spadek w porównaniu z poprzednim badaniem o 1,1 pkt proc.), (wykres 17).

Głównymi przyczynami planowanej redukcji liczby zatrudnionych na umowę o pracę są: zmniejszenie sprzedaży krajowej oraz pogorszenie wyników finansowych firmy – po 29,6% odpowiedzi (respondent mógł udzielić do 3 odpowiedzi).

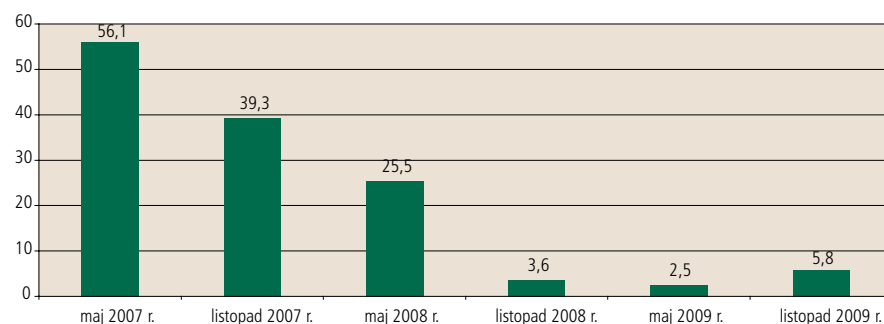
Wśród badanych przedsiębiorców dominuje przekonanie (44,4% wskazań), że stopień trudności znalezienia pracowników, w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania, pozostanie bez zmian. Podobnie odpowiadali przedsiębiorcy przed rokiem (45,3% respondentów w listopadzie 2008 r.), natomiast w stosunku do poprzedniej edycji badań nastąpił wzrost takich odpowiedzi (o 6,4 pkt proc.), (wykres 18).

Odsetek przedsiębiorstw przewidujących, że w najbliższym półroczu od daty badania łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku wyniósł 30,3%. Ten poziom odpowiedzi kształtuje się podobnie jak rok wcześniej (31,7% w listopadzie 2008 r.), natomiast w stosunku do poprzedniej edycji badań nastąpił znaczny spadek (o 13,5 pkt proc. w stosunku do maja 2009 r.), (wykres 19).

Zwiększył się odsetek respondentów, których zdaniem trudniej będzie znaleźć pracowników. W bieżącym badaniu odsetek ten wyniósł 5,8%, (wzrost o 3,3 pkt proc.), (wykres 20).

Wykres 20

Odsetek firm przekonanych, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy od daty badania trudniej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – poszczególne edycje badań (w %)

Tylko 1,4% respondentów liczy się z możliwością, że w ogóle nie znajdzie dodatkowych pracowników (w maju 2009 r. stwierdziło tak 2,2% respondentów, w listopadzie 2008 r. – 2,5%). Bardzo znaczny odsetek pracodawców (18,1%) nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie (tabela 15).

Tabela 15

Ocena przedsiębiorców na temat stopnia trudności znalezienia w najbliższym półroczu nowych pracowników – według powiatów

Prognoza	Powiat		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	20	29,4	24	34,8	40	28,6	84	30,3		
Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian	24	35,3	36	52,2	63	45,0	123	44,4		
Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	6	8,8	5	7,2	5	3,6	16	5,8		
Liczmy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy potrzebnych nam pracowników	1	1,5	0	0,0	3	2,1	4	1,4		
Trudno powiedzieć	17	25,0	4	5,8	29	20,7	50	18,1		
Ogółem	68	100,0	69	100,0	140	100,0	277	100,0		

6.4. Przewidywane odejścia pracowników

Zdecydowana większość ankietowanych firm (66,8%) nie obawia się, że pracownicy, na których pozostaniu im zależy odejdą z firmy. Odmiennego zdania jest 11,2%, natomiast co piąty respondent (22,0%) nie ma zdania na ten temat. Wyniki bieżącego badania wskazują na nieco mniejszy optymizm respondentów co do przewidywanych odejść pracowników niż w poprzednim badaniu (tabela 16).

Tabela 16

Przewidywania przedsiębiorców na temat czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy odejdzie z przedsiębiorstwa część pracowników, mimo iż firmie zależy na ich pozostaniu – poszczególne edycje

Data badania	Maj 2007 r.	Listopad 2007 r.	Maj 2008 r.	Listopad 2008 r.	Maj 2009 r.	Listopad 2009 r.
	Kategorie odpowiedzi	(% wskazań)				
Tak	17,9	22,8	16,7	13,7	9,0	11,2
Nie	46,5	50,7	58,6	63,7	71,4	66,8
Brak zdania	35,6	26,5	24,7	22,6	19,6	22,0

Nie ma większych różnic w przewidywaniach przedsiębiorstw w poszczególnych powiatach. Najmniejsze obawy wyrażają przedsiębiorstwa w powiatach o niskiej stopie bezrobocia - 10,3% respondentów, nieco tylko większe w powiecie stołecznym oraz powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – odpowiednio 11,4% i 11,6%.

Podobnie jak w poprzednim badaniu najbardziej optymistyczne są prognozy firm z sekcji handel i naprawy (tylko 7,8% ankietowanych obawia się odejść pracowników, a 72,2% nie

obawia się), natomiast najbardziej pesymistyczne są przewidywania przedsiębiorstw przemysłowych (16,7% respondentów wyraża taką obawę, a 63,3% nie), (tabela 17).

Tabela 17

Przewidywania przedsiębiorców na temat czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy odejście z przedsiębiorstwa część pracowników, mimo iż firmie zależy na ich pozostaniu – według branż

Wyszczególnienie \ Branża	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy (% wskazań)	Pozostałe usługi	Ogółem
Tak	16,7	9,7	7,8	12,7	11,2
Nie	63,3	64,5	72,2	64,3	66,8
Trudno powiedzieć	20,0	25,8	20,0	23,0	22,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Blisko jedna czwarta respondentów obawiających się odejść pracowników (22,6%) nie przewiduje w związku z tym negatywnych skutków dla działalności przedsiębiorstwa (w poprzedniej edycji badań odpowiedziało tak aż 44,0% badanych). Duży negatywny wpływ na działalność firmy prognozuje 12,9% pracodawców. Co piąty respondent – 19,4% (w poprzedniej edycji 28,0%) przypuszcza, że ewentualne odejścia będą miały średni negatywny wpływ, natomiast aż 45,2% badanych określa ten wpływ jako mały (poprzednio tylko 16%).

Ponad trzy czwarte respondentów (77,4%) obawiających się odejść pracowników uważa, że przewidywane odejścia nie będą spowodowane emigracjami zarobkowymi. Zdaniem 19,4% ankietowanych pracodawców przewidywane odejścia będą spowodowane emigracjami zarobkowymi w stopniu małym, według 3,2% w dużym stopniu.

6.5. Podsumowanie

W badanych podmiotach gospodarczych województwa mazowieckiego zauważa się umiarkowany ruch kadrowy. Na przestrzeni osiemnastu miesięcy zmniejszyło się jego natężenie. Podobnie jak w poprzednim badaniu w blisko połowie badanych firm miały miejsce odejścia pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, a w jednej trzeciej firm zwolnienia. Nieco ponad połowa ankietowanych firm zatrudniła nowych pracowników.

W 2009 r. zauważalna jest stabilizacja na rynku pozyskiwania pracowników. Obecnie, podobnie jak w poprzedniej edycji badań, jedna czwarta ankietowanych przedsiębiorstw sygnalizuje problemy ze znalezieniem pracowników. Natomiast w latach 2007–2008 sytuacja pod tym względem systematycznie się poprawiała.

Głównymi barierami zatrudnienia są nadal: brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami, zbyt wygórowane oczekiwania płacowe oraz brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości. Emigracja zarobkowa nie stanowi bariery zatrudnienia. Wyjazdy za granicę, jako przyczynę odejść pracowników, wskazało około siedmiu procent pracodawców. Ponadto ponad osiem procent przedsiębiorstw przyjmowało do pracy osoby, które powróciły z zagranicy w ciągu ostatniego półrocza. Najwięcej takich firm stanowią przedsiębiorstwa budowlane i usługowe oraz funkcjonujące w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia.

W obecnej edycji badań nastąpiła zmiana dotycząca wakatów w przedsiębiorstwach oraz prognoz przedsiębiorców dotyczących planów zatrudnienia w perspektywie 6 miesięcy. Po raz pierwszy od trzech lat (sześć edycji badań) wzrósł odsetek firm dysponujących wakacjami oraz planujących zwiększenie zatrudnienia. Opisywane zmiany są niewielkie, trudno więc dziś wyrokować czy jest to chwilowe zaburzenie czy jest to punkt odwrócenia trendu.

Najwyższy odsetek firm planujących zwiększenie zatrudnienia stanowią firmy budowlane, natomiast najwięcej przedsiębiorstw mających wakaty jest wśród firm przemysłowych.

Zmniejszył się odsetek pracodawców prognozujących zmniejszenie zatrudnienia na umowę o pracę. Głównymi przyczynami planowanej redukcji nadal są: zmniejszenie sprzedaży krajowej oraz pogorszenie wyników finansowych firmy.

Zauważa się zmianę w przekonaniach firm odnośnie do perspektyw pozyskiwania pracowników w ciągu najbliższego półrocza. Znacznie zmniejszył się odsetek pracodawców twierdzących, że łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie ubiegłego roku i wzrósł odsetek przewidujących, że będzie trudniej.

Odnotowano również niewielką zmianę w przewidywaniach pracodawców na temat odejść pracowników. W pięciu edycjach badań, tj. od listopada 2007 r. do maja 2009 r., wzrastał optymizm pracodawców. Chociaż nadal zdecydowana większość respondentów nie obawia się, że odejdą pracownicy, na których pozostaniu im zależy, ale obecnie, w porównaniu z poprzednim badaniem, nieznacznie wzrósł odsetek firm wyrażających obawy, a zmalał odsetek firm nieobawiających się odejść pracowników. Najbardziej pesymistyczne są przewidywania firm przemysłowych.

Bardziej pesymistyczni są przedsiębiorcy w przewidywaniach na temat skutków odejść pracowników. Obecnie co czwarty respondent obawiający się odejść pracowników, nie przewiduje w związku z tym negatywnych skutków dla działalności przedsiębiorstwa (w poprzednim badaniu dwukrotnie więcej ankietowanych optymistycznie podchodziło do tego problemu).

7

Bezrobocie i bariery wzrostu zatrudnienia

7.1. Bezrobocie w opiniach pracodawców

W opiniach 39,7% ankietowanych przedsiębiorców stopa bezrobocia w najbliższym czasie utrzyma się na dotychczasowym poziomie. Najczęściej wskazywali tak pracodawcy zatrudniający od 50 do 249 osób – 53,5% – oraz z powiatów o niskiej stopie bezrobocia – 48,5%. Wzrost bezrobocia prognozowało łącznie 35,1% przedsiębiorców, najwięcej w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – 34,7%. Wart podkreślenia jest fakt, że w obecnej edycji badań tylko jedna ankietowana firma przewidywała w swojej prognozie znaczny wzrost bezrobocia – 0,4% (w poprzedniej edycji było to 20 przedsiębiorstw – 7,2%). Spadek bezrobocia przewidywało łącznie 12,2% respondentów, najczęściej były to przedsiębiorstwa z branży przemysłowej – 20,0% i z powiatów o niskiej stopie bezrobocia – 17,6% (tabela 18).

Tabela 18

Przyróższczenia pracodawców na temat kształtowania się stopy bezrobocia w najbliższym okresie

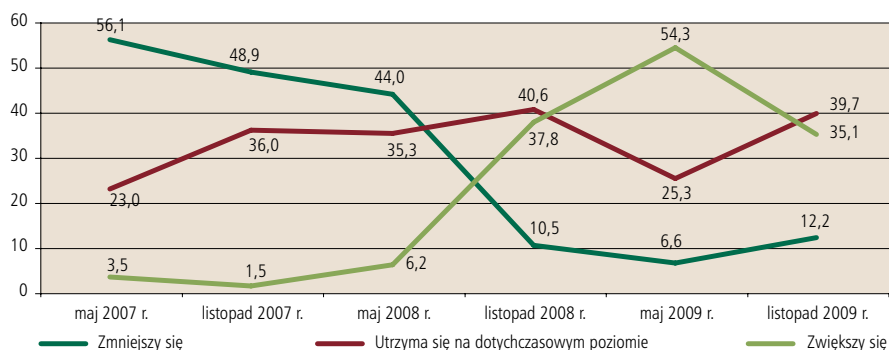
Bezrobocie w powiecie	Powiaty	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Znacznie się zmniejszy		3	4,4	0	0,0	1	0,7	4	1,4
Zmniejszy się umiarkowanie		9	13,2	0	0,0	21	15,0	30	10,8
Utrzyma się na dotychczasowym poziomie		33	48,5	29	42,0	48	34,3	110	39,7
Zwiększy się		14	20,6	36	52,2	46	32,9	96	34,7
Znacznie się zwiększy		1	1,5	0	0,0	0	0,0	1	0,4
Trudno powiedzieć		8	11,8	4	5,8	24	17,1	36	13,0
Ogółem		68	100,0	69	100,0	140	100,0	277	100,0

W porównaniu z wynikami z poprzedniej edycji badań obserwujemy znaczącą zmianę w odpowiedziach pracodawców na temat kształtowania się stopy bezrobocia. Obecne wyniki wróciły do poziomu wyników z listopada 2008 r. Zmniejszyła się znacząco liczba odpowiedzi przewidujących wzrost stopy bezrobocia. Wzrosła natomiast liczba przedsiębiorców oczekujących zarówno utrzymania się bezrobocia na dotychczasowym poziomie jak i jego spadku (wykres 21).

Pracodawcy mający problemy ze znalezieniem pracowników, podobnie jak w poprzednich edycjach badań, jako główną ich przyczynę wskazali brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami – 44,1%. Przyczyna ta była najważniejsza dla przedsiębiorców z branży przemysłowej – 60,0% odpowiedzi (respondenci mieli możliwość wskazania maksymalnie trzech przyczyn).

Wykres 21

Przypuszczenia pracodawców dotyczące kształtowania się stopy bezrobocia w najbliższym okresie, w kolejnych edycjach badań rynku pracy

7.2. Bezrobocie w opiniach bezrobotnych

Podobnie jak w poprzedniej edycji badań, większość bezrobotnych respondentów (78,0%) uważa, że trudno lub bardzo trudno jest znaleźć pracę w powiecie zamieszkania. Najczęściej sądzą tak ankietowani bezrobotni przebywający na bezrobociu powyżej 12 miesięcy – 88,5% oraz bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia – 85,7% (tabela 19).

Bezrobotnych twierdzących, że raczej łatwo lub bardzo łatwo jest znaleźć pracę było łącznie – 11,2%. Głównie uważali tak respondenci z wyższym wykształceniem – 17,4% badanych.

Tabela 19

Przypuszczenia bezrobotnych dotyczące możliwości znalezienia pracy w powiecie – według powiatu zamieszkania

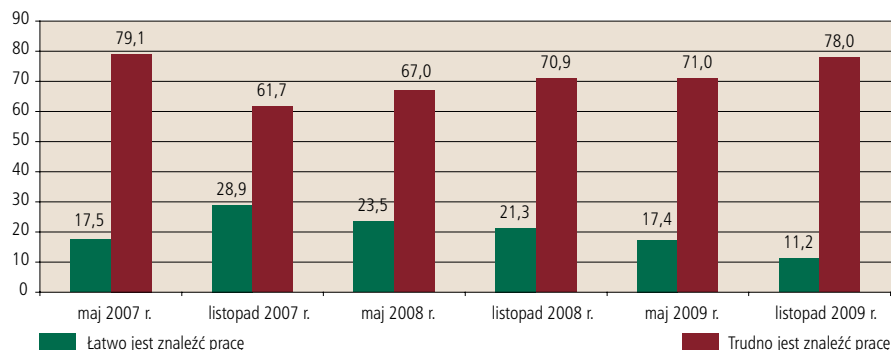
Kategorie	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Bardzo łatwo jest znaleźć pracę	2	1,9	0	0,0	0	0,0	2	0,8
Raczej łatwo jest znaleźć pracę	11	10,5	9	8,6	5	16,1	25	10,4
Raczej trudno jest znaleźć pracę	40	38,1	59	56,2	15	48,4	114	47,3
Bardzo trudno jest znaleźć pracę	34	32,4	31	29,5	9	29,0	74	30,7
Trudno powiedzieć	18	17,1	6	5,7	2	6,5	26	10,8
Ogółem	105	100,0	105	100,0	31	100,0	241	100,0

W porównaniu z poprzednimi edycjami badań, ponownie zwiększyła się liczba respondentów twierdzących, że trudniej jest znaleźć pracę. Jest to największy wzrost odpowiedzi w tej kategorii od maja 2008 r. Analizując wyniki sześciu ostatnich edycji badań można zaobserwować, że począwszy od listopada 2007 r., kiedy w opiniach bezrobotnych perspektywa znalezienia pracy była najlepsza, systematycznie rośnie odsetek bezrobotnych twierdzących, że trudno jest znaleźć pracę (wykres 22).

Prawie jedna trzecia respondentów – 32,8% – zapytanych o osobistą perspektywę znalezienia pracy przewidywało, że znajdzie zatrudnienie na zasadzie umowy o pracę w ciągu najbliższych 6 miesięcy. Najczęściej uważali tak ankietowani przebywający na bezrobociu krócej niż 6 miesięcy – 44,4%. Bezrobotnych przewidujących, że nie znajdą

Wykres 22

Przy założeniu bezrobotnych dotyczące możliwości znalezienia pracy w powiecie – w kolejnych edycjach badań rynku pracy

zatrudnienia było wśród ankietowanych 27,0%, najwięcej wśród osób przebywających na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – 39,1%.

Ponad połowa bezrobotnych respondentów – 56,0% – ocenia swoją sytuację życiową jako „Taką sobie”. Najczęściej odpowiadały tak osoby bezrobotne zarejestrowane w Warszawie – 67,7%. Jako dobrą lub bardzo dobrą swoją sytuację życiową uznało 25,7% ankietowanych, najczęściej byli to bezrobotni z wyższym wykształceniem – 56,5%. Sytuację życiową jako złą i bardzo złą określiło 18,3% ankietowanych bezrobotnych, najgorzej swoją sytuację życiową oceniali bezrobotni przebywający na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – 30,4%. Powyższe wyniki są zbliżone do tych z poprzednich edycji badań, jedynie nieznacznie wzrosła liczba odpowiedzi bezrobotnych oceniających swoją sytuację jako złą (o 1,3 pkt proc.), pozostałe odpowiedzi są na tym samym poziomie.

Zdaniem 32,4% ankietowanych bezrobotnych nie wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy i pomocy społecznej słusznie ją otrzymują. Najczęściej uważały tak osoby bezrobotne legitymujące się wyższym wykształceniem – 47,8%. Ankietowanych bezrobotnych przekonanych o tym, że wszystkie osoby korzystające z zasiłków słusznie je otrzymują jest 29,4%. Najwięcej było ich wśród bezrobotnych z powiatów o niskiej stopie bezrobocia – 36,2% (tabela 20). W porównaniu z badaniem z maja 2009 r. liczba odpowiedzi „Nie mam zdania” wzrosła o 6,2 pkt proc.

Tabela 20

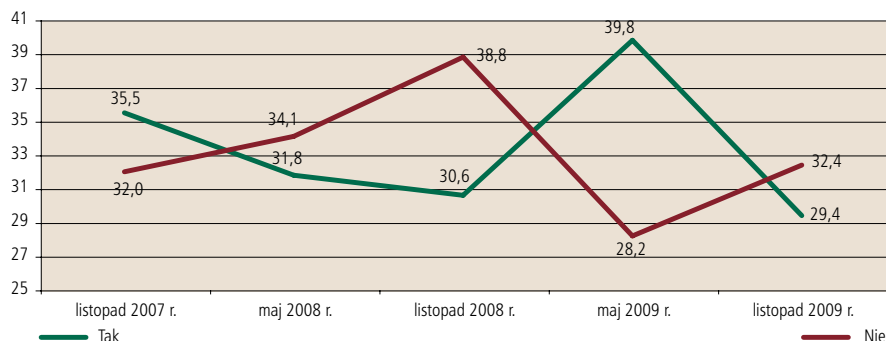
Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana(i) zdaniem wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodka pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?” – według powiatów

Odpowiedzi	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Tak	38	36,2	29	27,6	4	12,9	71	29,4
Nie	39	37,1	29	27,6	10	32,3	78	32,4
Nie mam zdania	28	26,7	47	44,8	17	54,8	92	38,2
Ogółem	105	100,0	105	100,0	31	100,0	241	100,0

W porównaniu z wynikami poprzedniej edycji badań można zaobserwować ponownie zdecydowaną zmianę w rozkładach odpowiedzi. Odsetek respondentów twierdzących, że wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy i pomocy społecznej słusznie ją otrzymują jest obecnie najmniejszy od listopada 2007 r. Po gwałtownej

Wykres 23

Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy Pana(i) zdaniem wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodka pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy

zmianie, jaką zaobserwowaliśmy we wskazaniach respondentów na ten temat w poprzedniej edycji badań, obecne wyniki odpowiedzi powróciły do wcześniejszego spadkowego trendu. Analogicznie, choć na mniejszą skalę, wygląda sytuacja z wynikami odpowiedzi respondentów niezgadających się z twierdzeniem, że wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków słusznie je otrzymują (wykres 23).

Wśród respondentów, którzy uważali, że nie wszyscy otrzymujący pomoc społeczną słusznie ją pobierają – 43,3% twierdziła, że wiele osób pracuje „na czarno”. Przeważnie sądzili tak bezrobotni przebywający na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy – 60,0%. Kolejnym powodem według opinii ankietowanych było złe wykorzystanie pomocy – 20,5%, najczęściej twierdzili tak respondenci z wykształceniem zawodowym i niższym – 27,3% wskazań (respondenci mogli zaznaczyć do trzech odpowiedzi). Otrzymane wyniki są zbliżone do wyników z poprzednich edycji badań, wskazane przyczyny w tej kolejności były najważniejsze również w poprzednich badaniach.

Ankietowani bezrobotni, którzy uważali, że nie wszyscy otrzymujący pomoc społeczną słusznie ją otrzymują sądzili, że spośród osób zarejestrowanych w urzędach pracy średnio około 39,1% pracuje zarobkowo. Najwyższy odsetek nielegalnie pracujących wśród osób zarejestrowanych w urzędach pracy szacowali respondenci posiadający średnie wykształcenie – 42,4%. Wyniki odpowiedzi na to pytanie w kolejnych edycjach badań wykazują minimalne zróżnicowanie (tabela 21).

Tabela 21

Rozkład średnich odpowiedzi respondentów na pytanie: „Jaka część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy

Data badania	Maj 2007 r.	Listopad 2007 r.	Maj 2008 r.	Listopad 2008 r.	Maj 2009 r.	Listopad 2009 r.
Kategorie odpowiedzi	(% wskazań)					
Średnia wskazań respondentów	43,1	40,0	41,2	39,3	40,3	39,1

Zdecydowana większość badanych – 64,3% – twierdzi, że wśród bezrobotnych są osoby, które rejestrują się w urzędach pracy, chociaż nie zamierzają szukać ani podjąć legalnego zatrudnienia. Najczęściej sądzili tak respondenci legitymujący się wyższym wykształceniem – 82,6%. Udział bezrobotnych, którzy rejestrują się, chociaż nie zamierzają szukać ani podjąć pracy, wśród całej populacji bezrobotnych ankietowani szacują średnio na 27,8%. Najwyższe szacunki podawali bezrobotni z Warszawy – 33,5%.

W opiniach ankietowanych bezrobotnych, głównymi powodami niepodejmowania legalnej pracy przez osoby zarejestrowane w urzędach pracy jest w pierwszej kolejności praca „na czarno” – 23,9% wskazań (ankietowani mogli zaznaczyć do trzech odpowiedzi). Najczęściej uważali tak badani bezrobotni przebywający na bezrobociu do 6 miesięcy – 26,0%. Jako drugi powód była wskazywana chęć nabycia ubezpieczeń zdrowotnych – 21,3%. Przyczynę tę najczęściej wskazywali bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia – 24,6%. Kolejną przyczyną niepodejmowania legalnego zatrudnienia była niechęć do pracy – 12,6%. Ta przyczyna była wybierana najczęściej przez ankietowanych z wykształceniem średnim – 14,8% (tabela 22). Wymienione powyżej powody niepodejmowania legalnej pracy przez osoby zarejestrowane w urzędach pracy wskazywane były przez bezrobotnych również w poprzednich edycjach badań (w tej samej kolejności).

Bezrobotni respondenci w zdecydowanej większości (88,4%) wyrażali gotowość podjęcia pracy w ciągu najbliższego tygodnia, najczęściej taką gotowość wyrażały osoby posiadające średnie wykształcenie – 93,9%. Co dziesiąty ankietowany bezrobotny (11,6%) nie zdecydowałoby się na podjęcie pracy w ciągu najbliższego tygodnia, najwięcej takich osób było wśród bezrobotnych z powiatów o niskiej stopie bezrobocia – 16,2%.

Tabela 22

Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego niektóre osoby zarejestrowane w urzędach pracy nie podejmują legalnego zatrudnienia, chociaż istnieją możliwości jej znalezienia?” – według powiatów

(respondenci mieli możliwość udzielenia do trzech odpowiedzi)

Powiaty / Odpowiedzi	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Dobrze sobie radzą finansowo bez stałej pracy	13	8,2	10	5,1	3	8,3	26	6,6
Brak im zaradności, nie potrafią znaleźć pracy	6	3,8	11	5,6	3	8,3	20	5,1
Oplaca im się korzystać z zasiłków lub pomocy społecznej	23	14,5	23	11,8	1	2,8	47	12,1
Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej w kraju	13	8,2	8	4,1	3	8,3	24	6,2
Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej za granicą	2	1,3	0	0,0	1	2,8	3	0,8
Pracują na czarno	40	25,3	44	22,6	9	25,0	93	23,9
Nie mają potrzebnych kwalifikacji	8	5,1	14	7,2	2	5,6	24	6,2
Okresowo pracują za granicą	2	1,3	9	4,6	1	2,8	12	3,1
Nie chcą lub nie mogą zmienić miejsca zamieszkania	2	1,3	0	0,0	2	5,6	4	1,0
Są zarejestrowani wyłącznie w celu nabycia ubezpieczenia	28	17,7	48	24,6	7	19,4	83	21,3
Nie chce im się pracować	17	10,8	28	14,4	4	11,1	49	12,6
Inne powody	3	1,9	0	0,0	0	0,0	3	0,8
Brak odpowiedzi	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Ogółem	158	100,0	195	100,0	36	100,0	389	100,0

Ankietowani bezrobotni starają się poprawić swoją sytuację głównie poprzez poszukiwanie jakiegokolwiek pracy – 22,5% (respondenci mogli zaznaczyć do trzech odpowiedzi). Ten sposób najczęściej wybierali respondenci z wykształceniem zawodowym i niższym

– 28,7%. Drugim sposobem poprawy sytuacji bezrobotnego było podejmowanie pracy dorywczej – 18,5%, ten sposób był najczęściej wskazywany przez ankietowanych przebywających na bezrobociu od 6 do 12 miesięcy oraz tych z wykształceniem zawodowym i niższym – 22,6%. Trzeci sposób, poszukiwanie pracy satysfakcjonującej finansowo (17,0% ogółu), był najczęstszym sposobem poprawy swojej sytuacji dla bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem – 28,8%. Czwarty sposób poprawy sytuacji to poszukiwanie pracy w swoim zawodzie – 15,2%, ten sposób najczęściej wskazywali ankietowani bezrobotni z wykształceniem wyższym – 20,3%. W porównaniu z poprzednią edycją badań rozkłady odpowiedzi wykazują pewne zróżnicowanie, znaczącą różnicą jest pojawienie się jako drugiego wśród sposobów poprawy sytuacji, podejmowania pracy dorywczej. W ubiegłej majowej edycji ta kategoria odpowiedzi była dopiero piąta. Zwraca uwagę fakt, że kategorią najwyraźniej różnicującą odpowiedzi na temat sposobów poprawy swojej sytuacji, podobnie jak w ubiegłej edycji badań, jest wykształcenie bezrobotnego.

W okresie ostatnich sześciu miesięcy powiatowe urzędy pracy przedstawiły ofertę pracy 29,5% badanych bezrobotnych, najczęściej deklarowały tak osoby z Warszawy – 38,7% (tabela 23).

Tabela 23

Rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie: „Czy w okresie ostatnich 6 miesięcy powiatowy urząd pracy przedstawił Panu(i) ofertę/oferty pracy?” – w kolejnych edycjach badań rynku pracy

Kategorie odpowiedzi	Data badania	Listopad 2007 r.	Maj 2008 r.	Listopad 2008 r.	Maj 2009 r.	Listopad 2009 r.
		(% wskazań)				
Tak		32,4	35,7	29,5	27,8	29,5

Pośród bezrobotnych, którzy otrzymali ofertę pracy połowa (50,7%) skontaktowała się z pracodawcą, jednak nie została zatrudniona, 22,5% skontaktowało się z pracodawcą, ale nie odpowiadała im ta praca, 14,1% skontaktowało się z pracodawcą i pracowało przez krótki okres. Otrzymałą propozycją nie zainteresowało się 12,7% ankietowanych bezrobotnych.

Najczęstszym powodem odrzucenia oferty pracy przez bezrobotnych było zbyt niskie wynagrodzenie – 31,8%.

Zdaniem ankietowanych bezrobotnych czynnikami, które w głównym stopniu utrudniały im znalezienie pracy były: brak znajomości i „układów” – 15,9% wskazań, w ogóle brak ofert pracy – 11,0% oraz wiek i brak ofert pracy w moim zawodzie – po 10,3%. Druga w poprzedniej edycji badań przyczyna – „Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy” – jest obecnie wymieniana na piątym miejscu (10,0%).

Zdecydowana większość ankietowanych bezrobotnych – 95,0% – nie korzystała i nie ubiegała się o zwrotną pomoc państwa w spłacie kredytu mieszkaniowego dla osób, które utraciły pracę. O taką pomoc zamierza się ubiegać 3,3% respondentów.

Bezrobotnym respondentom zadano również pytanie czy zamierzają rozpocząć własną działalność gospodarczą w ciągu najbliższych sześciu miesięcy? Większość – 85,5% – nie ma żadnych planów związanych z rozpoczęciem własnej działalności. Niewiele więcej niż jedna dziesiąta ankietowanych (11,2%) jest gotowa rozpocząć działalność gospodarczą, pod warunkiem, że otrzyma dofinansowanie z urzędu pracy. Jedynie 3,3% pytanym jest zdecydowana rozpocząć działalność bez dofinansowania.

7.3. Podsumowanie

Zdaniem większości pracodawców stopa bezrobocia w najbliższym okresie utrzyma się na dotychczasowym poziomie.

Brak kandydatów do pracy posiadających odpowiednie kwalifikacje jest dla pracodawców najważniejszą przyczyną kłopotów z pozyskaniem potrzebnych pracowników.

Większość bezrobotnych swoją sytuację życiową ocenia jako „taką sobie”, są to wyniki zbliżone do tych z poprzednich edycji badań.

Spadła liczba bezrobotnych respondentów przekonanych, że wszystkie osoby pobierające zasiłki z urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej słusznie je otrzymują, odsetek ten jest obecnie najniższy od dwóch lat.

Bezrobotni respondenci w zdecydowanej większości wyrażali gotowość podjęcia pracy w ciągu najbliższego tygodnia.

Bezrobotni w większości nie są zainteresowani rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. Jedynie niewiele więcej niż jedna dziesiąta ankietowanych jest gotowa rozpocząć działalność, pod warunkiem dofinansowania z urzędu pracy.

Załącznik 1

Halina Piotrowska

Rynek pracy w województwie mazowieckim i badanych powiatach (według danych statystycznych)

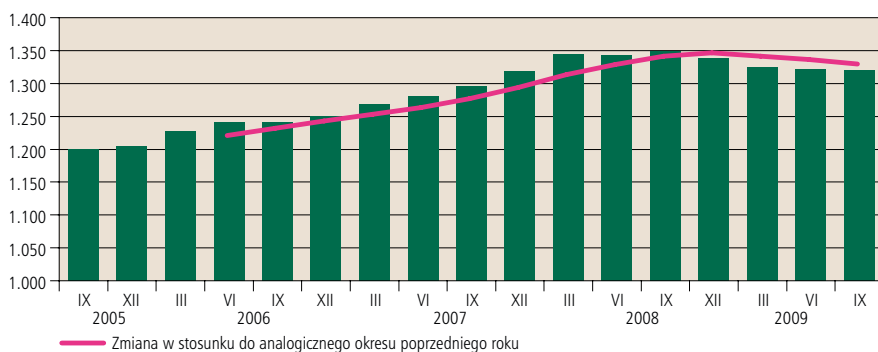
Województwo mazowieckie, w którym funkcjonuje 37 powiatów i 5 miast na prawach powiatu, zajmuje obszar 35 558 km² (11,4% powierzchni kraju).

Liczba mieszkańców Mazowsza na dzień 30 czerwca 2009 r. wynosiła 5 213,9 tys. osób (13,7% ludności Polski).

W rejestrze REGON na dzień 30 września 2009 r. zarejestrowanych było 647,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez rolników indywidualnych), co stanowiło 17,3% liczby podmiotów zarejestrowanych w Polsce.

Wykres 1

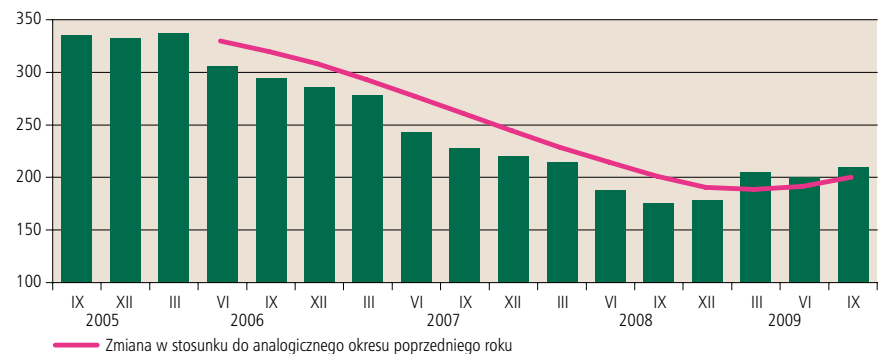
Pracujący w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim (w tys. osób)

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wykres 2

Bezrobotni w województwie mazowieckim (w tys. osób)

Źródło: „Biuletyn statystyczny województwa mazowieckiego” – Urząd Statystyczny w Warszawie.

Na koniec września 2009 r. w województwie mazowieckim w sektorze przedsiębiorstw pracowało 1 318,9 tys. osób, tj. o 2,2% mniej niż przed rokiem.

Na dzień 30 września 2009 r. liczba bezrobotnych na Mazowszu wynosiła 210,1 tys. osób, co stanowiło 12,2% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W stosunku do analogicznego okresu 2008 r. liczba bezrobotnych na Mazowszu wzrosła o 19,9%.

W okresie styczeń – wrzesień 2009 r. w urzędach pracy zarejestrowano 241,6 tys. osób bezrobotnych (o 31,7% więcej niż przed rokiem). W liczbie tej osoby dotychczas niepracujące stanowiły 27,4% (przed rokiem 30,9%). W ciągu tego okresu z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano 209,5 tys. osób (o 8,2% mniej niż w analogicznym okresie ub.r.). Z ogólnej liczby wyrejestrowanych 36,2% podjęło pracę.

W odróżnieniu od dotychczasowej sytuacji na rynku pracy, kiedy to systematycznie spadała liczba bezrobotnych, obecnie we wszystkich badanych powiatach liczba bezrobotnych wzrosła. W ujęciu procentowym największy wzrost liczby bezrobotnych miał miejsce w powiecie piaseczyńskim (o 55,2%) oraz w powiecie grodziskim (o 54,5%), (tabela 1).

Tabela 1
Liczba bezrobotnych

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych wg stanu na 30 IX 2009 r. (w tys.)	Dynamika (w %) 30 IX 2008 r. = 100
Kraj	1 758,8	127,8
Województwo	210,1	119,9
Powiat grodziski	1,7	154,5
Powiat piaseczyński	4,5	155,2
Powiat radomski grodzki	19,0	109,8
Powiat radomski ziemski	15,4	112,4
M.st. Warszawa	29,0	129,5

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, „Bezrobocie rejestrowane w Polsce” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Na koniec września 2009 r. stopa bezrobocia na Mazowszu wynosiła 8,5% i była wyższa o 1,3 pkt proc. niż w analogicznym okresie 2008 r. Największy wzrost stopy bezrobocia (o 2,5 pkt proc.) odnotowano w powiecie piaseczyńskim oraz (o 2,0 pkt proc.) w powiecie grodziskim (tabela 2).

Tabela 2
Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia wg stanu na 30 IX	
	2009 r.	2008 r.
Kraj	11,2	8,9
Województwo	8,5	7,2
Powiat grodziski	6,0	4,0
Powiat piaseczyński	7,2	4,7
Powiat radomski grodzki	20,5	19,2
Powiat radomski ziemski	27,4	25,9
M.st. Warszawa	2,7	2,0

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, „Bezrobocie rejestrowane w Polsce” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Najliczniejszą grupą wiekową bezrobotnych zarejestrowanych na koniec września 2009 r. na Mazowszu były osoby w wieku od 25 do 34 lat, które stanowiły 29,5% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Najwyższy odsetek bezrobotnych w tym przedziale wiekowym (31,5%) występował w m.st. Warszawa, najniższy (27,8%) w powiecie piaseczyńskim (tabela 3).

Tabela 3
Struktura bezrobotnych według wieku – stan na 30 IX 2009 r.

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych według wieku					
	18–24	25–34	35–44	45–54	55–59	60–64
Województwo						
a) w liczbach	44 081	61 933	38 201	47 090	17 014	3 780
b) wskaźnik struktury (w %)	21,0	29,5	18,2	21,4	8,1	1,8
Powiat grodziski						
a) w liczbach	372	505	321	342	140	36
b) wskaźnik struktury (w %)	21,7	29,4	18,7	19,9	8,2	2,1
Powiat piaseczyński						
a) w liczbach	645	1 242	947	1 114	405	122
b) wskaźnik struktury (w %)	14,4	27,8	21,2	24,9	9,1	2,7
Powiat radomski grodzki						
a) w liczbach	2 951	5 504	3 855	4 723	1 653	314
b) wskaźnik struktury (w %)	15,5	29,0	20,3	24,9	8,7	1,7
Powiat radomski ziemski						
a) w liczbach	3 369	4 458	3 167	3 255	933	183
b) wskaźnik struktury (w %)	21,9	29,0	20,6	21,2	6,1	1,2
M.st. Warszawa						
a) w liczbach	2 650	9 124	5 332	7 273	3 710	897
b) wskaźnik struktury (w %)	9,1	31,5	18,4	25,1	12,8	3,1

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

W strukturze bezrobotnych (według wykształcenia) przeważają osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (28,1% ogółu). Największy ich odsetek odnotowano w powiecie radomskim ziemskim – 32,3%, najmniejszy w m.st. Warszawie – 23,0%. Wykształcenie poniżej średniego posiadało 55,0% ogółu bezrobotnych. Najmniej liczną populację bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 10,7% ogółu. Ich odsetek był najwyższy w m.st. Warszawie i wynosił 22,9% ogółu bezrobotnych (tabela 4).

Tabela 4
Struktura bezrobotnych według wykształcenia – stan na 30 IX 2009 r.

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych według wykształcenia				
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
Województwo					
a) w liczbach	22 383	47 485	24 625	56 642	58 964
b) wskaźnik struktury (w %)	10,7	22,6	11,7	26,9	28,1
Powiat grodziski					
a) w liczbach	189	404	276	405	442
b) wskaźnik struktury (w %)	11,0	23,5	16,1	23,6	25,8
Powiat piaseczyński					
a) w liczbach	528	1 137	407	993	1 410
b) wskaźnik struktury (w %)	11,8	25,4	9,1	22,2	31,5
Powiat radomski grodzki					
a) w liczbach	2 380	3 839	1 845	5 316	5 620
b) wskaźnik struktury (w %)	12,5	20,2	9,7	28,0	29,6
Powiat radomski ziemski					
a) w liczbach	1 082	3 085	1 287	4 945	4 966
b) wskaźnik struktury (w %)	7,0	20,1	8,4	32,2	32,3
M.st. Warszawa					
a) w liczbach	6 648	7 482	3 407	4 774	6 675
b) wskaźnik struktury (w %)	22,9	25,8	11,8	16,5	23,0

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

Pod względem czasu pozostawania bez pracy przeważały osoby o stażu bezrobotnego do 6 miesięcy. Stanowiły one 47,3% ogółu populacji. Najwyższy odsetek tych bezrobotnych cechował powiat grodziski – 68,3%, najniższy powiat radomski ziemski – 32,8%. Liczną grupę stanowili również bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy – 31,0%, przy czym w powiecie radomskim ziemskim ich odsetek był najwyższy i wynosił 46,0% (tabela 5).

Tabela 5

Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy – stan na 30 IX 2009 r.

Wyszczególnienie	Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy		
	do 6 miesięcy	od 7 do 12 miesięcy	ponad 12 miesięcy
Województwo			
a) w liczbach	99 547	45 494	65 058
b) wskaźnik struktury (w %)	47,3	21,7	31,0
Powiat grodziski			
a) w liczbach	1 172	380	164
b) wskaźnik struktury (w %)	68,3	22,1	9,6
Powiat piaseczyński			
a) w liczbach	2 549	1 152	774
b) wskaźnik struktury (w %)	57,0	25,7	17,3
Powiat radomski grodzki			
a) w liczbach	6 557	4 126	8 317
b) wskaźnik struktury (w %)	34,5	21,7	43,8
Powiat radomski ziemski			
a) w liczbach	5 032	3 258	7 075
b) wskaźnik struktury (w %)	32,8	21,2	46,0
M.st. Warszawa			
a) w liczbach	18 117	6 010	4 859
b) wskaźnik struktury (w %)	62,5	20,7	16,8

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

W okresie styczeń – wrzesień 2009 r. powiatowe urzędy pracy z Mazowsza pozyskały 74,7 tys. ofert pracy (o 27,6% mniej niż w analogicznym okresie 2008 r.). Największy spadek (o 50,9%) liczby ofert pracy odnotowano w m.st. Warszawa, natomiast wzrost jedynie w powiecie grodziskim (o 7,0%), (tabela 6).

Tabela 6

Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy

Wyszczególnienie	Oferty pracy zgłoszone w okresie I – IX 2009 r.	Dynamika (w %) I – IX 2008 r. = 100
Województwo	74 738	72,4
Powiat grodziski	1 140	107,0
Powiat piaseczyński	2 671	75,4
Powiat radomski grodzki	3 747	89,5
Powiat radomski ziemski	3 479	98,7
M.st. Warszawa	13 858	49,1

Źródło: „Bezrobocie w województwie mazowieckim” – Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

Załącznik 2

Halina Piotrowska

Charakterystyka próby badawczej pracodawców

Kryteriami doboru przedsiębiorstw w wybranych powiatach były: rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej (według klasyfikacji PKD) oraz wielkość zatrudnienia w przedsiębiorstwie.

Wielkość próby badawczej wyniosła 277 przedsiębiorstw, w tym 68 przedsiębiorstw (24,6%) pochodziło z powiatów o niskiej stopie bezrobocia, 69 przedsiębiorstw (24,9%) z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia i 140 (50,5%) z powiatu stołecznego.

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności próba badawcza przedsiębiorstw przedstawiała się następująco: z przemysłu 30 firm (10,8% populacji próby), z budownictwa 31 (11,2%), z handlu i napraw 90 (32,5%) oraz z pozostałych usług 126 (45,5%). Do „pozostałych usług” zaliczono usługi rynkowe obejmujące: „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarkę magazynową i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługę nieruchomości, wynajem, naukę i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” oraz „Pozostałą działalność usługową komunalną, społeczną i indywidualną”.

Próba przedsiębiorstw pod względem wielkości zatrudnienia miała następujący rozkład: 118 przedsiębiorstw (42,6% próby) stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające od 1 do 9 pracowników, 97 (35,0%) firmy małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników, 43 (15,5%) przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób i 19 (6,9%) firmy duże, liczące od 250 pracowników.

Na koniec 2008 r. zdecydowana większość badanych przedsiębiorstw (81,2%) osiągnęła zysk. Strata została odnotowana w 10,1% ankietowanych firm. Wynik finansowy w pobliżu zera zanotowało 8,7% przedsiębiorstw. Analizując badane firmy pod względem powiatów w jakich działają, branży i wielkości zatrudnienia największy odsetek firm, które wykazały zysk odnotowano w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia (92,8%), w przemyśle (90,0%) oraz w firmach zatrudniających od 10 do 49 pracowników (87,6%). Najwięcej firm, które poniosły stratę to firmy z powiatu stołecznego (12,1%), z branży pozostałe usługi (12,7%) oraz zatrudniające od 250 osób (21,1%), (tabela 7).

Tabela 7
Wynik finansowy przedsiębiorstw – według branż

Wynik finansowy	Przemysł		Budownictwo		Handel i naprawy		Pozostałe usługi		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zysk	27	90,0	26	83,9	76	84,4	96	76,2	225	81,2
Strata	3	10,0	2	6,4	7	7,8	16	12,7	28	10,1
Wynik finansowy blisko zera	0	0,0	3	9,7	7	7,8	14	11,1	24	8,7
Ogółem	30	100,0	31	100,0	90	100,0	126	100,0	277	100,0

Spośród ankietowanych przedsiębiorstw 13,4% kieruje swoje towary i usługi na eksport. Najwięcej eksportujących firm (20,6%) odnotowano w powiatach o niskiej stopie

bezrobocia, najmniej (4,3%) w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia (tabela 8). Średnia wielkość sprzedaży kierowanej na eksport wyniosła 33,1%.

Tabela 8
Rozkład odpowiedzi dotyczących eksportu – według powiatów

Eksport	Powiaty		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Firmy eksportujące	14	20,6	3	4,3	20	14,3	37	13,4		
Firmy nieeksportujące	53	77,9	66	95,7	120	85,7	239	86,3		
Brak odpowiedzi	1	1,5	0	0,0	0	0,0	1	0,3		
Ogółem	68	100,0	69	100,0	140	100,0	277	100,0		

Wśród badanych branż najwięcej eksportujących firm odnotowano w przemyśle (40,0%). Największy odsetek firm, które kierują swoje usługi i towary na eksport stanowią przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 pracowników (25,6,0%), najmniejszy mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (7,6%).

Średnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w ankietowanych przedsiębiorstwach, za ostatnie 6 miesięcy licząc od miesiąca poprzedzającego badanie, wyniosło 2 755 zł. Najwyższe wynagrodzenie otrzymywali pracownicy zatrudnieni w powiecie stołecznym (w wysokości 3 246 zł), w przemyśle (3 122 zł) oraz w przedsiębiorstwach zatrudniających od 50 do 249 osób (3 725 zł). Wśród badanych przedsiębiorstw najniższe wynagrodzenie otrzymywali pracujący w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia (1 972 zł), w pozostałych usługach (2 614 zł) oraz w mikroprzedsiębiorstwach zatrudniających do 9 pracowników (2 180 zł).

Ponad połowa ankietowanych przedsiębiorstw (60,7%) przewiduje utrzymanie się marży na sprzedaży towarów i usług na dotychczasowym poziomie, najczęściej przewidują tak przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 69,8%. Spadek marży przewiduje 18,4% respondentów, a wzrost 9,0%. Najczęściej spadek marży przewidują przedsiębiorstwa przemysłowe (30,0%), a wzrost marży firmy z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (11,8%), (tabela 9).

Tabela 9
Prognozy dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług – według powiatów

Prognozy	Powiaty		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Spadek marży	12	17,7	9	13,0	30	21,4	51	18,4		
Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie	44	64,7	48	69,6	76	54,3	168	60,7		
Wzrost marży	8	11,7	5	7,3	12	8,6	25	9,0		
Trudno powiedzieć	4	5,9	7	10,1	22	15,7	33	11,9		
Ogółem	68	100,0	69	100,0	140	100,0	277	100,0		

Utrzymanie się w okresie najbliższych 6 miesięcy cen produktów lub usług (stanowiących podstawowy przedmiot działalności przedsiębiorstwa) na dotychczasowym poziomie, przewiduje 61,0% ankietowanych pracodawców (tabela 10). Najwięcej wskazań respondentów spodziewających się stabilizacji cen odnotowano w budownictwie – 71,0%.

Wzrost cen (średnio o 7,2%) prognozuje 17,3% respondentów, przy czym najczęściej wzrost przewidują firmy z sekcji pozostałe usługi (22,2%).

Spadek cen przewiduje 8,3% przedsiębiorców (średnio o 10,5%). Najczęściej spadek cen przewidują firmy zatrudniające od 50 do 249 pracowników (11,6% respondentów).

Powodem prognozowanego wzrostu cen produktów lub usług jest przede wszystkim wzrost pozostałych kosztów produkcji (np. surowców, energii) – 41,6% wskazań.

Przedsiębiorstwa, które prognozują spadek cen jako główną tego przyczynę wymieniają wzmoczoną konkurencję ze strony produktów krajowych – 42,1% wskazań.

Tabela 10

Prognozy dotyczące kształtowania się cen produktów lub usług w okresie najbliższych 6 miesięcy – według branż

Przewidywane kształtowanie się cen	Przemysł		Budownictwo		Handel i naprawy		Pozostałe usługi		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wzrosną	1	3,3	3	9,7	16	17,8	28	22,2	48	17,3
Nie zmienią się	18	60,0	22	71,0	55	61,1	74	58,7	169	61,0
Spadną	3	10,0	2	6,4	8	8,9	10	8,0	23	8,3
Trudno powiedzieć	8	26,7	4	12,9	11	12,2	14	11,1	37	13,4
Ogółem	30	100,0	31	100,0	90	100,0	126	100,0	277	100,0

W obecnej edycji badań rynku pracy pojawiły się dodatkowe pytania dotyczące pomocy ze strony państwa lub propozycji pakietu antykryzysowego. W ciągu ostatnich 6 miesięcy 90,7% firm nie korzystało z pomocy ze strony państwa lub propozycji pakietu antykryzysowego, przy czym w powiatach o niskiej stopie bezrobocia nie korzystało z pomocy 98,5% firm, natomiast w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia 80,3% firm.

W ciągu najbliższych 6 miesięcy 84,6% firm nie zamierza skorzystać z pomocy państwa. Wśród niewielkiego odsetka firm, które w okresie najbliższych 6 miesięcy zamierzają skorzystać z pomocy państwa, najwięcej firm chce częściej zawierać umowy o pracę na czas określony.

Głównym powodem niekorzystania i nieplanowania korzystania z pomocy państwa jest w opinii 56,1% respondentów wystarczająco dobra sytuacja przedsiębiorstwa.

Załącznik 3

Grażyna Gawryszewska

Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Próba liczyła 241 bezrobotnych, w tym: w powiatach radomskich: grodzkim i ziemskim – 105 (43,6%), w powiatach: grodzkim i piaseczyńskim – 105 (43,6%) oraz w m.st. Warszawie 31 (12,8% ogółu respondentów).

Podobnie jak w poprzednich edycjach badań, dobór próby miał charakter celowo-warstwowy. Reprezentowane były trzy podstawowe kategorie osób bezrobotnych, wyodrębnione ze względu na okres pozostawania bez pracy: do 6 miesięcy, od 7 do 12 miesięcy oraz 13 miesięcy i więcej (długotrwale bezrobotni). Najliczniejszą grupę ankietowanych (48,5%) stanowiły osoby posiadające status bezrobotnego do 6 miesięcy. W drugiej kolejności znajdowała się grupa bezrobotnych pozostających bez pracy 13 miesięcy i więcej (32,4%). Najmniej liczną grupą bezrobotnych były osoby pozostające na bezrobociu od 7 do 12 miesięcy – 19,1% ankietowanych (tabela 11).

Tabela 11
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania na bezrobociu – w poszczególnych powiatach

Kategorie	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 6 miesięcy	50	47,6	50	47,6	17	54,8	117	48,5
Od 7 do 12 miesięcy	20	19,1	21	20,0	5	16,1	46	19,1
13 m-cy i więcej	35	33,3	34	32,4	9	29,1	78	32,4
Ogółem	105	100,0	105	100,0	31	100,0	241	100,0

Drugim kryterium, branym pod uwagę przy doborze próby, było wykształcenie. Wśród badanych bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym (56,5%). Co trzeci badany legitymował się średnim wykształceniem (34,0%). Najmniej ankietowanych (9,5%) znalazło się w grupie posiadającej wykształcenie wyższe (tabela 12).

Tabela 12
Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia – w poszczególnych powiatach

Kategorie	Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Cała próba badawcza	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	9	8,6	9	8,6	5	16,1	23	9,5
Średnie	37	35,2	37	35,2	8	25,8	82	34,0
Zasadnicze zawodowe	59	56,2	59	56,2	18	58,1	136	56,5
Ogółem	105	100,0	105	100,0	31	100,0	241	100,0

Najliczniejszą grupą wiekową wśród bezrobotnych były osoby między 35 a 44 rokiem życia (27,0%), najmniej liczna osoby powyżej 59 roku życia – 1,2% (tabela 13).

Tabela 13
Struktura wieku bezrobotnych objętych badaniami

Wiek	Liczba odpowiedzi	% wskazań
18-24	50	20,8
25-34	62	25,7
35-44	65	27,0
45-54	50	20,8
55-59	11	4,5
60 i więcej	3	1,2
Ogółem	241	100,0

Kobiety stanowiły 56,4% ogółu respondentów, mężczyźni 43,6%.

Zdecydowana większość respondentów (88,2%) to członkowie wieloosobowych gospodarstw domowych. Blisko połowa gospodarstw domowych badanych bezrobotnych liczyła 3 i 4 osoby, natomiast co czwarte gospodarstwo respondentów składało się z 5 i więcej osób (23,6%), (tabela 14).

Tabela 14
Liczebność gospodarstw domowych bezrobotnych objętych badaniami

Liczba członków gospodarstwa domowego	Powiaty		Powiaty o niskiej stopie bezrobocia		Powiaty o wysokiej stopie bezrobocia		Powiat stołeczny		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1 osoba	16	15,2	8	7,6	3	9,7	27	11,2		
2 osoby	22	21,0	12	11,4	5	16,1	39	16,2		
3 osoby	34	32,4	21	20,0	8	25,8	63	26,1		
4 osoby	18	17,1	28	26,7	7	22,6	53	22,0		
5 osób	8	7,6	21	20,0	6	19,4	35	14,5		
6 i więcej osób	6	5,7	15	14,3	1	3,2	22	9,1		
Brak odpowiedzi	1	1,0	0	0,0	1	3,2	2	0,9		
Ogółem	105	100,0	105	100,0	31	100,0	241	100,0		

Ponad połowa ankietowanych bezrobotnych (56,1%) zadeklarowała dochody gospodarstwa domowego nieprzekraczające 2 000 zł. Co czwarty pytany (23,2%) deklarował dochody gospodarstwa domowego w przedziale 2 001 - 3 000 zł (tabela 15).

Tabela 15

Łączne dochody netto gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych

Łączne dochody gospodarstwa domowego (w zł netto)	Liczba odpowiedzi	% wskazań
0 – 500	9	3,8
501 – 1000	37	15,4
1 001 – 2 000	89	36,9
2 001 – 3 000	56	23,2
3 001 – 4 000	21	8,7
4 001 – 5 000	15	6,2
Powyżej 5 000	7	2,9
Brak odpowiedzi	7	2,9
Ogółem	241	100,0

Przeciętne deklarowane łączne dochody netto gospodarstw domowych respondentów wynosiły 2 275 zł, najwyższe w m.st. Warszawie – 2 596 zł, najniższe w powiatach radomskich – 2 268 zł. Średni dochód na 1 osobę w rodzinie bezrobotnego wynosi 728 zł.

Podstawowym źródłem dochodu gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych jest wynagrodzenie za stałą pracę (dla 51,3% respondentów). W dalszej kolejności dochody gospodarstw domowych pochodzą z pracy dorywczej w kraju (34,6%), zasiłku dla bezrobotnych w kraju oraz zasiłku z pomocy społecznej w kraju (po 20%), (tabela 16; respondent mógł udzielić dowolną liczbę odpowiedzi; na pytanie odpowiedziało 240 ankietowanych).

Tabela 16

Źródła dochodów gospodarstw domowych ankietowanych bezrobotnych

Źródła dochodów	Liczba odpowiedzi	% wskazań	% bezrobotnych, którzy zaznaczyli tę odpowiedź
Emerytura	27	6,4	11,3
Renta inwalidzka, renta rodzinna	14	3,3	5,8
Zasiłek z pomocy społecznej w kraju	48	11,4	20,0
Zasiłek z pomocy społecznej za granicą	0	0,0	0,0
Zasiłek dla bezrobotnych w kraju	48	11,4	20,0
Zasiłek dla bezrobotnych za granicą	0	0,0	0,0
Alimenty	17	4,0	7,1
Wynagrodzenie za stałą pracę w kraju	123	29,1	51,3
Wynagrodzenie za stałą pracę za granicą	6	1,4	2,5
Wynagrodzenie za pracę dorywczą w kraju	83	19,7	34,6
Wynagrodzenie za pracę dorywczą za granicą	5	1,2	2,1
Dochody z prowadzonej działalności gospodarczej w kraju	6	1,4	2,5
Dochody z prowadzonej działalności gospodarczej za granicą	0	0,0	0,0
Dochody z gospodarstwa rolnego	7	1,7	2,9
Stypendium	21	5,0	8,8
Inne dochody	17	4,0	7,1
Ogółem	422	100,0	X

Podstawowymi źródłami osobistych dochodów ankietowanych bezrobotnych są: wynagrodzenie za prace dorywcze (32,5%) oraz zasiłek dla bezrobotnych (26,1%). Brak dochodów osobistych zadeklarowało 21,8% bezrobotnych respondentów, pracę subsydiowaną wykonywało 9,0%, natomiast z zasiłków socjalnych korzystało 6,8% (tabela 17; respondent mógł udzielić dowolną liczbę odpowiedzi; na pytanie odpowiedziało 234 ankietowanych).

Tabela 17
Źródła osobistych dochodów ankietowanych bezrobotnych od dnia ostatniej rejestracji w urzędzie pracy

Źródła dochodów	Liczba odpowiedzi	% wskazań	% bezrobotnych, którzy zaznaczyli tę odpowiedź
Zasiłek dla bezrobotnych	61	22,7	26,1
Zasiłek socjalny	16	5,9	6,8
Dofinansowanie czynszu	4	1,5	1,7
Wynagrodzenie za pracę stałą	14	5,2	6,0
Wynagrodzenie za prace dorywcze	76	28,3	32,5
Wynagrodzenie za pracę niesubsydiowaną (np. sezonową)	6	2,2	2,6
Wynagrodzenie za pracę subsydiowaną (np.: staż, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej)	21	7,8	9,0
Brak dochodów	51	19,0	21,8
Inne	20	7,4	8,6
Ogółem	269	100,0	X

Co czwarty ankietowany bezrobotny nie odpowiedział na pytanie o wielkość dochodów osobistych netto w miesiącu poprzedzającym badanie. Średni dochód respondentów, którzy udzielili odpowiedzi (73,4% ogółu badanych) wyniósł 944 zł, przy czym wystąpiły znaczne różnice w zależności od typu powiatu, z którego pochodził ankietowany. Średni dochód bezrobotnego respondenta w powiecie stołecznym wyniósł 1 322 zł, w powiatach o niskiej stopie bezrobocia – 924 zł, natomiast w powiatach o wysokiej stopie bezrobocia – 861 zł.

Osobami utrzymującymi gospodarstwa domowe bezrobotnych są głównie współmałżonkowie (39,8% wskazań) lub sam bezrobotny respondent (29,9% wskazań). Na trzecim miejscu pod tym względem wymienieni zostali rodzice bezrobotnego (22,8% wskazań), (tabela 18).

Tabela 18
Osoby w największym stopniu utrzymujące gospodarstwo domowe ankietowanych bezrobotnych

Kategoria	Liczba odpowiedzi	% wskazań
Bezrobotny respondent	72	29,9
Współmałżonek	96	39,8
Dzieci	5	2,1
Rodzice	55	22,8
Rodzeństwo	6	2,5
Dziadkowie	0	0,0
Krewni, powinowaci	2	0,8
Inne osoby	4	1,7
Brak odpowiedzi	1	0,4
Ogółem	241	100,0

